

فتاوى الحج والعمرة والزيارة
(الجمعية)

فتاواهاى حج و عمره و زيارت

فتواهای حج و عمره و زیارت

فتواهای که عمره کننده گان به آن بیشتر نیاز دارند¹

کمیته علمی انجمن خدمت رسانی محتوای اسلامی به زبان‌های گوناگون

نخست: فتواهای عمومی

پرسش: آیا برای پدرم جایز است با پولی که از بانک قرض گرفته است عمره انجام دهد؟

پاسخ: هرکس که می‌خواهد حج یا عمره را برای خود یا دیگری به جای آورد، باید از مال پاک و حلال استفاده کند؛ چرا که الله متعال پاک است و جز پاکی را نمی‌پذیرد.

اما گرفتن قرض از بانک و یا جای دیگر با فایده جایز نیست، زیرا این عمل از جمله ربا است، و پیامبر اکرم ﷺ رباگیرنده، ربا دهنده، نویسنده و شاهدان آن را لعنت کرده و فرموده اند: «همه در گناه یکسانند». همچنین، مصرف مال حرام باعث ردّ دعا و عدم پذیرش اعمال می‌شود. اما اگر قرض بدون فایده (سود) باشد، اشکالی ندارد.

فتواهای کمیته دائمی - مجموعه دوم (353 / 10)

پرسش: آیا صحیح است اگر کسی چهل روز از مکه غایب باشد، انجام عمره بر او واجب می‌شود، حتی اگر قبل از آن چندین بار عمره انجام داده باشد؟

¹ فتاوی که از کمیته دائمی فتوا در کشور عربستان سعودی انتخاب شده اند، همراه با سؤالات مختصر که مناسب مقام می‌باشد.

پاسخ: عمره تنها یکبار در طول عمر بر فرد توانمند واجب است، و بیشتر از یکبار سنت است، عمره در هر زمانی جایز است و محدود به وقت خاصی نیست.

فتاوی‌های کمیته دائمی - مجموعه دوم (20 / 10)

پرسش: آیا انجام عمره در هر وقت سال جایز است؟

پاسخ: عمره در تمام روزهای سال، حتی در ماه‌های حج، جایز است. اگر کسی در ماه‌های حج عمره انجام دهد و سپس در همان سال حج کند، «متمتع» محسوب می‌شود. اگر عمره را همراه با حج انجام دهد، «قارن» است، و بر هر متمتع و قارن قربانی واجب است اگر از ساکنان مکه نباشد. همچنین اگر حاجی پس از روزهای تشریق در ذی الحجه آن را انجام دهد، جایز است و ذبح بر وی نیست.

فتاوی‌های کمیته دائمی - مجموعه اول (316 / 11)

پرسش: آیا جایز است فرد پیش از انجام حج فرضی، عمره به جای آورد؟

پاسخ: بلی، جایز است؛ انسان می‌تواند قبل از حج عمره بجای آورد؛ زیرا پیامبر ﷺ و اصحاب ایشان پیش از حج فرضی، عمره انجام داده‌اند.

فتاوی‌های کمیته دائمی - مجموعه اول (318 / 11)

پرسش: حکم تکرار عمره در یک سال چیست؟

پاسخ: رأی صحیح اینست که تکرار عمره چندین بار در یک سال جایز است؛ به استناد این قول رسول الله ﷺ:

«العمره إلى العمرة كفارة لما بينهما، والحج المبرور ليس له جزاء إلا الجنة»

«العمره إلى العمرة كفارة لما بينهما، والحج المبرور ليس له جزاء إلا الجنة».

«عمره تا عمره بعدی کفاره گناهان میان آن دو است، و حج پذیرفته شده پاداشی جز بهشت ندارد». (متفقٌ علیه)
فتواهای کمیته دائمی - مجموعه اول (11/ 334)

پرسش: عده‌ای برای حج می‌آیند و بعد از اتمام عمره تمتع، می‌خواهند برای پدر و مادرشان عمره بجای آورند؟

پاسخ: اگر برای عمره حج تمتع احرام نماید، پس از اتمام آن بهتر است در مکه بماند تا وقت حج فرا رسد، سپس برای آن احرام کند و قبل از حج عمره را تکرار نکند، هرگاه حج را تمام کرد، بعد از آن عمره را از تنعیم یا جای دیگری از جل به جا آورد، و اگر برای پدر یا مادر فوت شده خود یا کسانی که از عمره کردن عاجز هستند مانند کلان سالان و یا بیماران صعب العلاج و یا برای کسانی دیگر، می‌تواند عمره دیگری بجا آورد، اشکالی ندارد. بنابر این قول عام پیامبر صلی الله علیه وسلم. (العمره إلى العمرة كفارة لما بينهما، والحج المبرور ليس له جزاء إلا الجنة).

یک عمره تا عمره بعدی، کفاره گناهان میان آنهاست و حج پذیرفته شده، جز بهشت پاداشی ندارد». بر صحت آن اتفاق شده است.

فتواهای کمیته دائمی - مجموعه اول (10/ 117)

پرسش: کسی که بیش از یک عمره بجا آورد چه حکمی دارد؟ و در هر عمره به تنعیم می‌رود تا از آنجا احرام کند؟

تکرار عمره برای کسی که در مدت کوتاهی به مکه می‌آید، نه از سیره پیامبر اکرم صلی الله علیه وسلم بوده و نه توسط اصحاب رضی الله عنهم انجام شده است. اگر این عمل برتری می‌داشت، قطعاً

پیشینیان (پیامبر و یارانش) بدان اقدام می کردند. مشروع اینست کسی که به مکه مشرف می شود و مناسک خود را به پایان می رساند، به ویژه طواف خانه کعبه، تلاوت قرآن، نماز، صدقه و دیگر عبادات بپردازد. اما اگر برای خود یا برای دیگری عمره به جای می آورد جایز است. مانند میت یا فرد ناتوان به دلیل پیری یا بیماری ناعلاج. عمره انجام دهد، در صورتی که برای خودش یا دیگران مشقتی ایجاد نکند (مانند اوقات ازدحام)، مانعی ندارد؛ چنانکه پیامبر صلی الله علیه وسلم فرمودند: **(العمره إلى العمرة كفارة لما بينهما، والحج المبرور ليس له جزاء إلا الجنة).**

«عمره تا عمره بعد، کفاره گناهان میان آن دو است، و حج پذیرفته شده پاداشی جز بهشت ندارد». همچنین در روایت ثابت شده که پیامبر صلی الله علیه وسلم به عائشه رضی الله عنها دستور دادند پس از احرام گشایی از حج و عمره اش، از منطقه «تنعیم» محرم شود و عمره به جای آورد، زمانی که ایشان از پیامبر اجازه خواستند.

فتوهای کمیته دائمی - مجموعه دوم (355 / 10)

دوم: فتوهای میقاتها

پرسش: اگر فردی قصد حج یا عمره داشته باشد و احرام بستن در هواپیما برایش دشوار باشد، و همچنین از موقعیت دقیق میقات آگاهی نداشته باشد، آیا جایز است بستن احرام را در جده به تأخیر اندازد یا خیر؟

پاسخ: هرگاه فردی در هواپیما قصد حج یا عمره داشته باشد، می تواند در خانه غسل کند و اگر بخواهد احرام (إزار و رداء) بپوشد، و هرگاه به میقات فاصله اندک بماند، در همان هواپیما احرام -نیت- نماید (چه برای حج یا عمره)، و در این کار مشقتی نیست. اما اگر

موقعیت میقات را نمی داند، باید از خلبان، کمک‌خلبان، مهماندار هواپیما یا مسافران آگاه و مورد اعتماد پرسد.

فتاویٰ کمیته دائمی - مجموعه اول (11/ 153)

پرسش: آیا کسی که با هواپیما سفر می کند و قصد انجام عمره دارد، می تواند تنها نیت عمره کند بدون پوشیدن لباس احرام، تا بتواند در شهر جده به برخی کارهایش رسیدگی کند و پس از اتمام کارها، از جده مُحرم شده و برای عمره برود؟ و یا چه کاری باید بکند؟

پاسخ: هرکس سفرش را با قصد انجام مناسک حج یا عمره آغاز کند، جایز نیست میقات را بدون احرام (با نیت همان عملی که قصد کرده) عبور کند. او باید از پوشیدن لباس دوخته شده پرهیز کند و محظورات احرام را ترک نماید.

بنابراین، انجام عملی که در پرسش ذکر شد جایز نیست؛ زیرا مخالف حکم شرعی است، اما مانعی ندارد که فرد برای رسیدگی به کارهایش بدون احرام به جده برود و پس از آن به میقات بازگردد و از آنجا برای حج یا عمره مُحرم شود.

فتاویٰ کمیته دائمی - مجموعه دوم (10/ 81)

پرسش: آیا برای حاجی یا عمره کننده که در فرودگاه جده فرود آمده، اما قصد دارد پیش از حج به مدینه سفر کند، جایز است از میقات «آبار علی» در مدینه منوره مُحرم شود؟

پاسخ: حاجی که در فرودگاه جده فرود می آید و پیش از حج قصد سفر به مدینه را دارد، پس از پایان زیارت مدینه، اگر بخواهد به مکه بازگردد تا حج یا عمره انجام دهد، باید از میقات اهل مدینه - یعنی «ذوالحلیفه» معروف به «آبار علی» - مُحرم شود؛ زیرا حکم او همانند

ساکنان مدینه است؛ این به استناد فرموده پیامبر اکرم صلی الله علیه وسلم در باره میقات هاست: «هن لهن ولمن آتی علیهن من غیر أهلهن ممن أراد الحج أو العمرة»

«این میقات ها برای اهل همان مناطق و هرکس غیر از اهل آنجا است که با قصد حج یا عمره از آنجا می گذرد». (حدیث صحیح است)

فتاویٰ کمیته دائمی - مجموعه دوم (94 / 10)

پرسش: اگر در روز جمعه هر ماه عمره را بجا آورد، و بخواهد به منطقه دیگری برود و بعد از دو یا سه روز به مکه برگردد و بخواهد دوباره عمره را بجا آورد، آیا بدون پوشیدن لباس احرام عمره جایز است؟

پاسخ: هرکس می خواهد عمره را بجا آورد باید از میقاتی که در راه مکه از آن می گذرد احرام کند، و خارج از آن بدون احرام جایز نیست؛ زیرا پیامبر صلی الله علیه وسلم این میقات ها را برای احرام بستن برای کسانی که می خواهند به حج یا عمره بپردازند، مشخص کرده است، خواه برای اولین بار باشد یا برای عمره دوم یا بیشتر، و اما کسی که در داخل میقات است از جایی که نیت عمره را از آنجا کرده احرام می کند، مگر اینکه در مکه باشد، که در این صورت باید برای احرام عمره به حل برود؛ چنانکه عایشه رضی الله عنها به امر پیامبر صلی الله علیه وسلم چنین کرد.

فتاویٰ کمیته دائمی - مجموعه دوم (354 / 10)

پرسش: کسی که بعد از انجام عمره برای خود، برای پدرش عمره بجا آورد و در مکه مکرمه (التنعیم) از محل احرام، عمره پدر را تکرار کند، چه حکمی دارد؟

پاسخ: اگر برای خود عمره نمایی و سپس از آن حلال شوی، و بخواهی برای پدرت اگر مرده یا ناتوان است عمره بجا آوری، تو باید به حل مانند تنعیم بروی، و از آنجا برای عمره احرام می کنی و نیازی به سفر به میقات نیست.

فتاوی‌های کمیته دائمی - مجموعه اول (11 / 135)

سوم: احکام احرام و ممنوعات آن

پرسش: اگر شخصی برای انجام عمره یا حج، احرام بپوشد و سپس آن را فسخ کند، بر او چه واجب می شود؟

پاسخ: اگر تنها احرام (ازار و رداء) پوشیده باشد و هنوز نیت دخول به حج یا عمره را نکرده و با گفتن تلبیه («لَبَّيْكَ») محرم نشده باشد، اختیار دارد: اگر بخواهد وارد حج یا عمره شود و اگر نخواهد، می تواند آن را ترک کند و در صورتی که حج و عمره ی واجب اسلام را پیشتر انجام داده باشد، اشکالی ندارد.

اما اگر نیت ورود به حج یا عمره را کرده و محرم شده باشد، جایز نیست آن را فسخ کند یا بازگردد، بلکه واجب است طبق ضوابط شرعی، آنچه را که محرم شده به پایان برساند؛ چنانکه الله متعال می فرماید:

(وَأَتَمُوا الْحَجَّ وَالْعُمْرَةَ لِلَّهِ).

(وَأَتَمُوا الْحَجَّ وَالْعُمْرَةَ لِلَّهِ).

«حج و عمره را برای الله به انجام رسانید».

پس روشن می شود که:

اگر مسلمانی با نیت انجام حج یا عمره، مُحرم شود، جایز نیست آن را رها کند، بلکه واجب است آنچه را آغاز کرده است به پایان رساند؛ به استناد آیه ی کریمه ای که پیشتر ذکر شد، مگر آنکه هنگام احرام شرطی گذاشته باشد و همان مانعی که از آن بیم داشت، رخ دهد؛ در این صورت می تواند از احرام خارج شود؛ چنانکه پیامبر اکرم صلی الله علیه وسلم به ضَباعه بنت زبیر - هنگامی که گفت: ای رسول الله! می خواهم حج به جای آورم، ولی بیمارم - فرمودند: «حجی واشترطی أن محلي حيث حبستني».

«حج کن، ولی شرط بگذار که محلّ حلّ مناسک من، همانجایی است که (به سبب بیماری) بازداشته شوم». متفق علیه.

فتاوی‌های کمیته دائمی - مجموعه اول (11/ 166)

پرسش: زنی برای انجام عمره مُحرم شد، سپس حیضه شد و طواف و سعی نکرد، و به خانه بازگشت و احرام خود را حل (خارج شد) کرد، آیا بر او چیزی واجب است؟ و اگر احرامش را حل نکرده باشد، آیا بر او مسؤولیتی هست؟

پاسخ: هرگاه زنی مُحرم به عمره شود و پیش از طواف و سعی، به سبب حیض، از احرام خود بیرون شود، اگر از حکم شرعی آگاه نبوده و همسرش با او نزدیکی نکرده باشد، واجب است پس از پایان حیض و غسل (همانند غسل جنابت)، عمره ی خود را با انجام طواف و سعی تکمیل کند، و با کوتاه کردن مقداری از موی سر، از احرام خارج شود. در این حالت، هیچ مسؤولیتی بر او نیست.

اما اگر نزدیکی با شوهر صورت گرفته باشد، عمره ی او باطل می شود، در این صورت، باید عمره را با انجام طواف، سعی و کوتاه کردن

مو تکمیل کند و علاوه بر آن، عمره ای دیگر از میقاتی که بار نخست از آن جا احرام بسته بود، جایگزین نماید و بر او ریختاندن خون واجب است (یک گوسفندِ حداقل شش ماهه یا بزِ حداقل یک ساله) که در مکه ذبح کند و میان نیازمندان تقسیم نماید.

اما اگر از احرام خود تحلیل نکرده باشد، واجب است عمره را با طواف، سعی و کوتاه کردن مو تکمیل کند، و حیض به هیچ وجه موجب بطلان عمره نمی شود.

فتاوی‌های کمیته دائمی - مجموعه اول (11/ 323)

پرسش: آیا استفاده از صابون خوشبو برای مُحرم جایز است؟
پاسخ: بر مُحرم (چه مرد و چه زن) استفاده از هرگونه عطر - از جمله صابون معطر - جواز ندارد، هرکس عمدتاً و با آگاهی از حکم، به عطر دست زند، کفاره بر او واجب می شود، اما اگر از حکم بی اطلاع باشد یا فراموش کرده باشد، مسئولیتی ندارد؛ چنانکه الله متعال می فرماید:

(ربنا لا تؤاخذنا إن نسينا أو أخطأنا)،

(ربنا لا تؤاخذنا إن نسينا أو أخطأنا)،

«پروردگارا! اگر فراموش کردیم یا به خطا رفتیم، ما را مؤاخذه مکن». و پیامبر اکرم (صلی الله علیه وسلم) فرمودند: «رفع عن أمتي الخطأ والنسيان وما استكرهوا عليه».

«از امت من، خطا و فراموشی و آنچه به اجبار انجام دهند، برداشته شده است».

فتاوی‌های کمیته دائمی - مجموعه دوم (10/ 137)

پرسش: پیش از ورود به حرم، به دستشویی رفتن و سهواً پارچه‌ی احرام را کمی روی سرم انداختن، سپس به یاد آوردم و آن را برداشتم، آیا بر من مسئولیتی است؟

پاسخ: اگر مُحرمی یکی از محظورات احرام را از روی فراموشی انجام دهد، واجب است به محض یادآوری آن را ترک کند، و هیچ گناه یا کفاره‌ای بر او نیست؛ چنانکه الله متعال می‌فرماید:

(رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَا إِنْ نَسِينَا أَوْ أَخْطَأْنَا)

(رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَا إِنْ نَسِينَا أَوْ أَخْطَأْنَا)،

«پروردگارا! اگر فراموش کردیم یا به خطا رفتیم، بر ما مؤاخذه مکن». الله متعال فرمودند: "من این کار را کردم"، و در حدیثی از پیامبر (صلی الله علیه وسلم) نقل شده است که فرمودند: «عَفِيَ لَأَمْتِي عَنِ الْخَطَا وَالنَّسْيَانِ وَمَا اسْتَكْرَهَا عَلَيْهِ».

«از امت من، خطا و فراموشی و آنچه به اجبار انجام دهند، برداشته شده است.»

فتوای کمیته دائمی - مجموعه دوم (10/ 149)

پرسش: من و همسرم و خواهرم در رمضان عمره انجام دادیم، اما آنها به دستور من (از روی ناآگاهی از حکم شرعی) در طول عمره دستکش پوشیدند، ما باید چه کار کنیم؟

پاسخ: اگر پوشیدن دستکش از روی ناآگاهی از حکم شرعی بوده، مسئولیتی بر آنها نیست، اما اگر در حین احرام از حکم آگاه شدند، واجب است فوراً دستکش‌ها را بردارند.

فتوای کمیته دائمی - مجموعه دوم (10/ 156)

پرسش: من و همسرم برای عمره مُحرم شدیم، اما پس از احرام، همسرم حایضه شد، من از روی ناآگاهی از احرام تحلل (خود را از احرام بیرون کردم) نموده و لباس احرام را درآوردم و به مکه رفتیم، سپس در رمضان امسال، به فضل الله متعال عمره ای انجام دادیم. حکم شرعی این عمل چیست و اکنون چه باید بکنیم؟

پاسخ: واجب بود عمره را کامل کنید و آن را فسخ نکنید، از آنجا که نیت شما برای احرام باقی بود و پوشیدن لباس عادی تغییری در وضعیت شرعی ایجاد نمی کند، عمره ی دوم شما در واقع ادامه ی عمره ی اول محسوب می شود، اما اگر در فاصله ی بین فسخ احرام و انجام عمره ی دوم، نزدیکی (جماع) صورت گرفته باشد، باید عمره ای دیگر از میقات که برای عمره اول انجام داده اید جایگزین کنید، و برای هر یک از شما یک خون (گوسفند) لازم می گردد که در مکه ذبح و میان فقرا توزیع شود.

فتاوی‌های کمیته دائمی - مجموعه دوم (384 / 10)

پرسش: حکم پوشیدن کمر بند چرمی (هِمیان) که با ماشین دوخته شده یا کفش های دوخته شده در احرام چیست؟ پاسخ: استفاده از کمر بند و کفش - حتی اگر با ماشین دوخته شده باشند - برای مُحرم در حج یا عمره جایز است.

فتاوی‌های کمیته دائمی - مجموعه اول (170 / 11)

پرسش: هنگام احرام از «ابیار علی»، در مسیر مکه تب شدیدی به من دست داد، خوابیدم و سرم را پوشاندم. آیا بر من چیزی واجب است؟

پاسخ: بر شما کفاره واجب است: سه روز روزه، و یا طعام دادن شش فقیر، و یا ذبح یک گوسفند در حرم.

فتاوی‌های کمیته دائمی - مجموعه اول (11 / 181)

پرسش: آیا پوشیدن جوراب در احرام و طواف با آن جایز است؟
آیا جوراب «دوخته شده» محسوب می شود؟

پاسخ: برای مردان مُحرم، پوشیدن جوراب در حج یا عمره جایز نیست، اگر به دلیل بیماری یا ضرورت نیاز به پوشیدن آن باشد، جایز است اما کفاره (سه روز روزه، و یا طعام دادن شش نیازمند) نیم صاع خرما، و یا ذبح گوسفند واجب می شود.

فتاوی‌های کمیته دائمی - مجموعه اول (11 / 183)

پرسش: آیا مُحرم می تواند برای سرد شدن، تمام بدنش را بشوید، و چرا؟

پاسخ: اگر گرما برای مسلمان موجب آزار باشد، شستن تمام بدن برای سرد شدن جایز است، تا این که برای عبادت با نشاط شود، مشروط بر این که مو یا پوستی از بدن جدا نشود.

فتاوی‌های کمیته دائمی - مجموعه اول (11 / 184)

پرسش: اگر مُحرم با موتر خود به درخت یا گیاهی در حرم آسیب برساند، چه حکمی دارد؟

پاسخ: اگر در خارج از حرم باشد، بر او چیزی لازم نمی شود، تنها باید خسارت مالک را جبران کند (اگر مالک داشته باشد)، اگر در حرم به درخت و یا گیاهان غیر مملوک آسیب برساند، تنها باید خسارت مالک را جبران کند، ولی اگر مالک نداشته باشد مسئولیت ندارد، اما

عمداً این کار را نکند؛ چرا که پیامبر (صلی الله علیه وسلم) از آن نهی فرموده اند.

فتواهای کمیته دائمی - مجموعه اول (11 / 185)

پرسش: آیا مُحَرَّم (اعم از مرد و زن) می تواند احرام خود را با احرام دیگری تعویض کند، خواه در وقت حج باشد و یا در وقت عمره؟ پاسخ: جایز است، مرد و یا زن می تواند احرام خود را به احرام دیگر تعویض کند، و تأثیری بر احرام حج و یا عمره او ندارد.

فتواهای کمیته دائمی - مجموعه اول (11 / 185)

پرسش: هنگام دعا و چسبیدن به «ملتمزم» در کعبه، دستم به عطر روی دیوار برخورد، بدن، مو، و لباسم را با آن معطر کردم، البته بدون قصد و بشکل عفوی این کار را انجام دادم و سپس وضو گرفتم و تقریباً خوشبویی آن از بین رفت، حکم این عمل چیست؟ پاسخ:

اگر تصادفاً عطر کعبه را لمس کنید و بدن و مو و لباس خود را مسح کنید، این کار جواز ندارد، باید کفاره آن را بدهید، که سه روز روزه گرفتن، یا اطعام شش فقیر است، به هر فقری نصف صاع بدهی، و یا گوسفندی ذبح کنی، ولی اگر از روی ناآگاهی یا فراموشی بوده باشد، شما مکلف به چیزی نیستید.

فتواهای کمیته دائمی - مجموعه اول (11 / 186)

پرسش: زنی سه بار عمره انجام داده و در هر بار با «برقع» (نقاب) صورتش را پوشانده، روی برقع روپوشی سبک می پوشید، که گاهی آن

را روی برقع می انداخت، و گاهی بلند می کرد، اما از حکم شرعی آن بی اطلاع بود، جناب شیخ در این مورد حکم چیست؟

پاسخ: پوشیدن نقاب برای زن مُحَرَّم (اعم از حج و عمره) حرام است که نقاب را بر صورتش بگذارد، که همانا برقع است، اما در حضور نامحرمین، می تواند روسری را روی صورت خود بیندازد، چنانچه همسران پیامبر صلی الله علیه وسلم در حجة الوداع انجام دادند، اما اگر از روی ناآگاهی انجام داده باشد، اشکالی ندارد؛ چون وی معذور به نادانی است.

فتاوی‌های کمیته دائمی - مجموعه اول (11 / 194)

چهارم: فتاوی‌های طواف

پرسش: من عمره را انجام دادم... و چون مناسک را به طور کامل نمی دانستم، وقتی طواف را شروع کردم، به دلیل بی اطلاعی از شرایط و واجبات، از حجر الاسود شروع نکردم، بلکه از رکن یمانی شروع کردم، سپس بقیه مناسک را ان شاء الله درست انجام دادم، از جناب شما امیدواریم آنچه بر من مرتب می شود بیان بدارید.

پاسخ: کاری که سوال کننده در هنگام طواف انجام داده، با شروع از رکن یمانی، اشتباه محسوب می شود؛ زیرا آغاز از حجر الاسود است، اما این اشتباه در صحت طواف او تأثیری ندارد؛ چون در شوط اول اضافی محسوب می شود، و اگر شوط هفتم را با حجر الاسود تمام کند هیچ ضرری ندارد.

فتاوی‌های کمیته دائمی - مجموعه دوم (11 / 210)

پرسش: آیا «اضطباع» (برهنه کردن شانه راست) در طواف سنت است؟ کسی که اضطباع را فراموش کند چه باید بکند؟ آیا بوسیدن

حجرالاسود به جای گفتن: بسم الله و الله اکبر، کافی است؟ کسی که گفتن بسم الله و الله اکبر را ترک کرد و به بوسیدن حجرالاسود بسنده نمود و فراموش کند، و وقتی به یاد آورد که از محل حجرالاسود دور شده است، او بسم الله و الله اکبر را بگوید در حالی که بسوی به مقام می رفت؟ حکم این شخص چیست؟

پاسخ: اضطباع آن است که مُحرم وسط ردای خود را زیر بغل راست قرار دهد و دو سر آن را بر روی شانه چپ بیندازد، به گونه ای که شانه و بازوی راست او برهنه شود، این عمل در طواف اول هنگام ورود به مکه (یعنی طواف عمره در حج تمتع یا طواف قدوم برای حج قرآن و افراد) سنت است. اگر کسی آن را ترک کند، گناهی بر او نیست. همچنین ترک تکبیر و تسمیه در آغاز طواف اشکالی ندارد؛ زیرا ذکر، تکبیر و دعا در طواف و سعی همگی سنت اند و واجب نیستند، بلکه واجب آن است که اول طواف و سعی را با نیت آغاز کند.

فتاویٰ کمیته دائمی - مجموعه دوم (10/ 210)

پرسش: هنگام طواف، دختر کوچک را همراه خود میبرم که پمپر دارد، شنیده ام طواف در این حالت جایز نیست، زیرا معمولاً پمپر آلوده به ادرار می شود، از جناب شما حکم این مسئله را می پرسم که چیست؟

پاسخ: حمل کودک توسط طواف کننده، حتی اگر پمپر داشته باشد، جایز است مشروط بر آنکه بدن یا لباس طواف کننده به نجاست آلوده نشود، همین حکم در مورد نماز خواندن با چنین شرایطی نیز جایز است.

فتاویٰ کمیته دائمی - مجموعه دوم (10/ 236)

پرسش: آیا برای حائض طواف جایز است؟
 پاسخ: بر زن حائض جایز نیست تا هنگام پاک شدن و غسل از حیض، طواف کعبه را به جا آورد؛ بنابر قول پیامبر صلی الله علیه وسلم به عایشه رضی الله عنها هنگامی که حایضه شد: «لَا تَطُوفِي بِالْبَيْتِ حَتَّى تَطْهَرِي».

(تا پاک نشده ای، طواف خانه الله را انجام مده).

فتاوی‌های کمیته دائمی - مجموعه دوم (10/ 249)

پرسش: آیا زن می تواند طواف و سعی را انجام دهد در حالی که همسر یا محرمش در حرم منتظر می ماند و همراه او در طواف و سعی نیست؟ آیا چنین طواف و سعی صحیح است؟
 پاسخ: وجود محرم در کنار زن هنگام طواف یا سعی برای صحت عمره یا حج شرط نیست، شرطیت محرم تنها در سفر برای عمره یا دیگر اعمال است.

فتاوی‌های کمیته دائمی - مجموعه دوم (10/ 353)

پرسش: اگر شخصی در شَوَط پنجم طواف باشد و پیش از اتمام آن، نماز جماعت برپا شود، پس از نماز باید ادامه همان شَوَط را از جایی که قطع کرده آغاز کند، یا شَوَط پنجم باطل شده و باید از حجر الاسود دوباره آغاز کند؟

پاسخ: نظر صحیح این است که، شَوَط در چنین حالتی باطل نمی شود، بلکه طواف کننده باید از همان نقطه ای که به دلیل نماز جماعت با امام قطع کرده بود، ادامه دهد.

فتاوی‌های کمیته دائمی - مجموعه اول (11/ 230)

پرسش: آیا حجر الاسود از آسمان نازل شده است و یا مانند سایر سنگ ها است؟

پاسخ: الله متعال حجر الاسود را با ویژگی هایی مانند استلام (لمس کردن) و تقبیل (بوسیدن) ویژه ساخته و آن را در رُکن کعبه (که به سمت آن هنگام نماز رو می آوریم) جای داده است، بوسیدن و لمس کردن آن را برای طواف کننده گان در صورت امکان مشروع قرار داده، در غیر این صورت اشاره نمودن هنگام همجوار شدن به آن و تکبیر گفتن کفایت می کند، و در حدیثی که ترمذی و دیگران روایت کرده اند، آمده است که این سنگ از بهشت نازل شده است، اما سند این حدیث ضعیف است.

فتواهای کمیته دائمی - مجموعه اول (228 / 11)

پرسش: آیا بوسیدن کعبه معظمه در مناسک حج یا عمره حلال است و یا حرام؟

پاسخ: بوسیدن حجرالاسود مشروع است، از پیامبر صلی الله علیه وسلم ثابت شده که تنها حجرالاسود را بوسیده اند و دیگر بخش های کعبه را نبوسیده اند.

فتواهای کمیته دائمی - مجموعه اول (228 / 11)

پرسش: آیا برای زن درست است حجرالاسود را با وجود مردان نامحرم در اطراف آن ببوسد؟

پاسخ: بوسیدن حجرالاسود در طواف سنت مؤکد از سنت های طواف است، مشروط بر آنکه بدون مزاحمت یا آزار دیگران انجام شود؛ بنابراین اقتدا به رسول الله صلی الله علیه وسلم در این زمینه، اگر جز با ازدحام و اذیت و زیان ممکن نباشد، باید آن را ترک کرد و به

اشاره دست به آن اکتفا نمود، مخصوصاً برای زن؛ چون زن عورت است، و چون مزاحمت برای مردان جایز نیست، برای زن نیز به طریق اولی جایز نیست، و هرگاه برای زن بوسیدن حجر الاسود بدون ازدحام میسور باشد، برای زن مجاز نیست هنگام بوسیدن حجر الاسود نقاب را از روی خود دور نماید، به دلیل موجودیت مردان نا محرم در آن مکان.

فتاوی‌های کمیته دائمی - مجموعه اول (11 / 229)

پرسش: آیا برای طواف کننده بیت الله در حج یا عمره درست است از داخل حجر اسماعیل عبور کند؟
پاسخ: ورود به حجر اسماعیل در حین طواف (چه حج، عمره یا طواف نفل باشد) جایز نیست، و چنین طواف باطل است؛ زیرا حجر اسماعیل جزئی از کعبه محسوب می شود. الله متعال می فرماید:

(وَلِيَطُوفُوا بِالْبَيْتِ الْعَتِيقِ)

«وَلِيَطُوفُوا بِالْبَيْتِ الْعَتِيقِ»

(و باید گرد خانه کهن طواف کنند). همچنین از عایشه (رضی الله عنها) روایت است که گفت: از پیامبر (صلی الله علیه وسلم) در مورد حجر پرسیدم، وی فرمودند: "هو من البيت" (آن از بیت الله است)، و در روایت می گوید: من نذر کردم که در بیت الله نماز بخوانم، فرمودند: «صلي في الحجر، فإن الحجر من البيت» .

در حجر نماز بخوان، حجر جزئی از خانه الله است.

فتاوی‌های کمیته دائمی - مجموعه اول (11 / 233)

پرسش پنجم: فتاوی‌های مربوط به سعی

پرسش: در باره هِرَوَله (دویدن آهسته) بین دو نشانه سبز در سعی برای زنان، در مطالعات محدودم در کتب فقهی مربوط به حج و عمره، مطلبی مبنی بر ممنوعیت هروله برای زنان نیافتم. اما شنیده‌ام یکی از علما در تلویزیون گفته است زنان نباید در سعی هروله کنند، و این عمل تنها برای مردان است، تا از آشکار شدن زیبایی‌های زنانه جلوگیری شود، ایشان هیچ دلیلی بر این ادعا نیاوردند. با خود گفتم: اگر واقعاً نظر خودش است، دویدن هم سنت است که با هاجر رضی الله عنها شروع شد، اما الحمدلله من نظر را می‌فهمم و الحمدلله این که دین مبتنی بر نظر نیست، چنانکه امیر المؤمنین علی رضی الله عنه فرمودند. لطفاً برای ما معلومات بدهید، بارک الله فیکم.

پاسخ: ابن المنذر می‌گوید: اجماع علما بر آن است که زنان در طواف کعبه یا سعی بین صفا و مروه، رَمَل (دویدن آهسته) ندارند، و اضطباع (برهنه کردن شانه راست در احرام) نیز بر آنان واجب نیست؛ زیرا رَمَل و اضطباع برای نشان دادن پوست بدن است، و این امر در مورد زنان هدف نیست؛ چون زنان باید پوشش خود را حفظ کنند، و در رَمَل و اضطباع ممکن است موجب آشکار شدن اندام آنان شود.

فتاوهای کمیته دائمی - مجموعه اول (11 / 226)

پرسش ششم: فتاوهای مربوط به تحلل از عمره پرسش: اگر کسی در عمره این هفته موی سرش را بتراشد و هفته بعد عمره دیگری انجام دهد، در حالی که موهایش بسیار کوتاه است و هنوز نروئیده، چه باید کند؟

پاسخ: در حج یا عمره، تراشیدن موی سر یا کوتاه کردن آن واجب است، اگر مویی بر سر نباشد، واجب ساقط می‌شود، و حج یا عمره صحیح است.

فتوای کمیته دائمی - مجموعه اول (11 / 327)

پرسش: گروهی برای عمره رفتند و پس از اتمام مناسک، یکی از آنها موی دیگری را تراشید، سپس فرد سوم موی او را تراشید و همگی تحلیل کردند. حکم این کار چیست؟

پاسخ: اگر مُحرمی موی مُحرم دیگری را برای تحلیل بتراشد، اشکالی ندارد؛ زیرا این عمل مجاز است.

فتوای کمیته دائمی - مجموعه دوم (10 / 146)

پرسش: آیا تراشیدن مو در حج و عمره باید با تیغ باشد یا ماشین؟ آیا تراشیدن با تیغ برتر است، و یا هر دو یک برابر هستند؟ پاسخ: اصل، تراشیدن و یا کوتاه کردن مو با هر وسیله ای می باشد، اما تراشیدن با تیغ بهتر است؛ و تراشیدن عبارت است از برداشتن مو با تیغ و غیره، از پیامبر صلی الله علیه وسلم روایت است که ایشان برای مُحَلِّقین (کسانی که موهای خود را می تراشند) سه بار و برای مُقَصِّرین (کسانی که موهای خود را کوتاه می کنند) یک بار دعای رحمت کردند.

فتوای کمیته دائمی - مجموعه دوم (10 / 201)

پرسش: اگر ساکن جده در عمره موی خود را خارج از حرم (مثلاً در جده) بتراشد، حکم آن چیست؟

پاسخ: تراشیدن مو برای حج یا عمره در داخل یا خارج حرم جایز است، اما در عمره، تحلیل (خروج از احرام) تنها پس از تراشیدن یا کوتاه کردن مو حاصل می شود، در حج نیز پس از رمی جمره، طواف

و سعی، با خانم خود جماع نمی کند تا زمانی که موهای خود را تراشیده و یا کوتاه کند و جل صورت گیرد.

فتوهای کمیته دائمی - مجموعه دوم (10/ 203)

پرسش: شخصی به جده آمد و فردای آن روز با یکی از خویشاوندان خود رفت و عمره را تمام کرد، بعد از پایان سعی به او گفتم: موها را می تراشید یا کوتاه می کنید؟ گفت: در خانه می تراشیم. بعد از برگشتن به خانه، تراشیدن مو را فراموش کردیم و لباس احرام را در آوردیم. پس چه کنیم، الله شما را اجر دهد؟

پاسخ: اگر فرد پس از طواف و سعی، فراموش کند موی خود را بتراشد و احرام را درآورد، باید فوراً به محض یادآوری احرام بپوشد، موی خود را بتراشد یا کوتاه کند، سپس لباس عادی بپوشد. در این حالت گناهی بر او نیست، چون به دلیل فراموش معذور پنداشته می شود.

فتوهای کمیته دائمی - مجموعه دوم (10/ 206)

فتوهای که حاجیان به آن زیاد نیاز دارند¹

حکم حج، جایگاه آن و نیابت در حج

پرسش: اهمیت مکه برای جهان اسلام چیست؟

پاسخ: الله متعال مکه را مکان بازگشت، امن و امنیت قرار داده است، حجاج و علما در آنجا با هم یکجا می شوند و در آرامش کامل به انجام مناسک می پردازند، از ثواب الهی بهره مند می شوند، و از

¹ فتوایی که از کمیته دائمی فتوا در کشور عربستان سعودی انتخاب شده اند، همراه با سؤالات مختصر که مناسب مقام می باشد.

عذاب او می هراسند، و مسلمانان با یکدیگر در امور دین و دنیای خویش نصیحت، و مشورت و تعامل می کنند، نماز و اعمال نیک در این مکان پاداش چند برابر دارد.

فتاوی‌های کمیته دائمی - مجموعه اول (8 / 11)

پرسش: پدرم ۴۰ سال پیش یک بار حج پیاده انجام داد و دو عمره را به جا آورده بود، یکی از آنها حد اقل سه سال قبل از مرگش بود، چون مردی بود که نه خواندن را بلد بود و نه نوشتن را، و من نمی دانم چگونه این حج را انجام داده است، آیا بر من واجب است حجی برای او به جا آورم، نظر شما محترم چیست؟

پاسخ: حج تنها یک بار در عمر واجب است. اگر پدرتان حج واجب را انجام داده، نیازی به حج نیابتی نیست، اما اگر حجی برای او انجام دهید، ثوابی برای هر دوی شما دارد، اگر الله متعال از شما بپذیرد.

فتاوی‌های کمیته دائمی - مجموعه اول (15 / 11)

پرسش: آیا زن می تواند بدون اجازه شوهرش برای حج فرضی سفر کند؟

پاسخ: حج فرضی با وجود شرایط استطاعت، واجب است، ولی در آن شرایط، اجازه شوهر وجود ندارد، شوهر حق منع کردن او را ندارد، و باید با او در ادای این واجب همکاری کند.

فتاوی‌های کمیته دائمی - مجموعه اول (20 / 11)

پرسش: آیا زن متأهل می تواند بدون رضایت شوهر، با نزدیکانش که برادرانش می شوند به حج برود؟

پاسخ: زن اجازه ندارد بدون اذن شوهر به حج سفر کند، مگر اینکه حج، حج فرض باشد؛ زیرا شوهرش در صورت داشتن محرم حق ندارد او را از آن باز دارد، و سفر بدون محرم جواز ندارد، نه برای حج و نه برای چیزی دیگر؛ چنانکه پیامبر صلی الله علیه وسلم فرمودند: «لا يحل لامرأة تؤمن بالله واليوم الآخر أن تسافر إلا ومعها ذو محرم»، «برای زن که به الله و روز آخرت ایمان دارد، جواز ندارد که سفر کند مگر با وجود محرم». همراهی گروه زنان نمی تواند جاگزین محرم گردد، و حج فرضی و غیر فرضی در این برابر اند.

فتاویٰ کمیته دائمی - مجموعه دوم (40 / 10)

پرسش: اگر بخواهم فرزند خردسالم را که به سن بلوغ نرسیده همراه خود به حج ببرم، آیا باید احرام بر او بپوشانم و تمام مناسک (مانند طواف) را به نیابت از او انجام دهم؟ یا او را با لباس عادی ببرم و نیازی به انجام مناسک نیابتی نیست، چون خورد سال است و حج بر او فرض نمی باشد؟

پاسخ: اگر کودک نابالغ اما ممیز (دارای فهم نسبی) باشد، ولی او (سرپرست شرعی) باید به او دستور دهد لباس احرام بپوشد و خود کودک مناسک حج را از احرام تا پایان به جا آورد. اگر نتواند سنگ زدن (زنی جمرات) را انجام دهد، سرپرست به نیابت از او این کار را می کند. همچنین کودک باید از محرمات احرام پرهیز کند. اگر کودک غیر ممیز باشد، سرپرست به نیابت او نیت احرام حج و یا عمره را می کند، با او طواف و سعی انجام می دهد، و او را در سایر مناسک همراهی نموده، و به نیابت از او رمی انجام کند.

فتاویٰ کمیته دائمی - مجموعه اول (22 / 11)

پرسش: اگر کودک نابالغ (پسر یا دختر) حج را انجام دهد، آیا این حج به عنوان فريضة او محسوب می شود، یا تنها به عنوان یک عمل مستحب و ثوابش برای والدین است؟

پاسخ: حج یا عمره نابالغ، نافله (عمل مستحب) محسوب می شود، و جایگزین حج واجب (حجة الاسلام) و عمره آن نمی باشد.
فتاوی کمیته دائمی - مجموعه اول (23 / 11)

پرسش: شخصی به عربستان سعودی آمد و با هزینه میزبانش فريضة حج را ادا نمود، و می پرسد که آیا این حج جاگزین حج فرضی می شود یا خیر، در حالی که هزینه ای از مال خود پرداخت نکرده است؟

پاسخ: صحت حج فرضی به پرداخت هزینه از مال شخصی وابسته نیست، حتی اگر دیگران تمام یا بخشی از هزینه ها را بدوش بگیرند، حج وی در صورت رعایت شرایط و ارکان، صحیح و فريضة از او ساقط می شود.

فتاوی کمیته دائمی - مجموعه اول (34 / 11)

پرسش: در کشور ما برای دریافت مجوز حج باید مبلغ ۱۲۵ هزار ... در بانک بگذارد و این مبلغ بزرگی ست، در حالی که بانک ها ربوی هست، و وسیله دیگری برای ادای مناسک حج وجود ندارد، آیا حج در این شرایط بر کسی که توان مالی دارد واجب است؟ و اگر کسی با این روش حج کند، آیا حش صحیح است، باید دانست که او بانک ربوی و دولت را کمک کرده است.

پاسخ: حج صحیح است، و آنچه که ذکر گردید در تأخیر حج عذر پنداشته نمی شود در حال که شخص توانایی مالی حج را داشته باشد.

فتاویٰ کمیته دائمی - مجموعه اول (42 / 11)

پرسش: ادای حج با پول حرام چه حکم دارد؟ آیا این حج پذیرفته می شود و یا خیر؟

پاسخ: استفاده از مال حرام حج را باطل نمی کند، اما کسب مال حرام گناه دارد و از ثواب حج می کاهد، ولی حج را باطل نمی کند.

فتاویٰ کمیته دائمی - مجموعه اول (43 / 11)

پرسش: اگر از بانک ربوی مبلغی بگیرد و قسط های آنرا سالانه بدهم، آیا می توانم به حج بروم و این مبلغ بانک بر من باقی است؟
پاسخ: استطاعت مالی شرط وجوب حج است. اگر توانایی پرداخت اقساط قرض و هزینه حج را همزمان دارید حج واجب است. اگر توانایی هر دو را ندارید، ابتدا قرض خود را بپردازید و حج را تا زمان امکان مالی به تأخیر اندازید؛ چنانکه الله متعال می فرماید:

{وَلِلّٰهِ عَلَى النَّاسِ حِجُّ الْبَيْتِ مَنِ اسْتَطَاعَ اِلَيْهِ سَبِيْلًا}

{وَلِلّٰهِ عَلَى النَّاسِ حِجُّ الْبَيْتِ مَنِ اسْتَطَاعَ اِلَيْهِ سَبِيْلًا}.

و بر مردم [واجب] است که برای [عبادت] الله قصد آن خانه کنند [البته برای] کسی که توانایی [مالی و جسمی] رفتن به سوی آن را دارد.

فتاویٰ کمیته دائمی - مجموعه اول (45 / 11)

پرسش: آیا کسی که برای مرده یا فرد سالخورده حج به جا می آورد، در حالی که خودش قبلاً حج نکرده و مالی جز مال موگش ندارد، باید ابتدا حج خودش را انجام دهد یا حج موگش را؟

پاسخ: برای انسان مجاز نیست پیش از حج خود، برای دیگری حج به جا آورد، اصل این حکم بر پایهٔ روایتی است از ابن عباس رضی الله عنهما که: پیامبر صلی الله علیه وسلم مردی را شنید که می گفت: «لَبَّيْكَ عَنْ شُبْرُمَةَ». پیامبر پرسید: «آیا خودت حج کرده ای؟» مرد گفت: نه. فرمود: «اول برای خودت حج کن، سپس برای شُبْرُمَةَ». فتاویٰ کمیته دائمی - مجموعه اول (50 / 11)

پرسش: آیا مسلمانی که حج فرضی اش را انجام داده، می تواند برای یکی از بستگانش که نمی تواند به حج برود حج به جا آورد؟ پاسخ: اگر مسلمان، حج فرضی خود را انجام داده باشد، جایز است برای کسانی که به دلیل سالمندی، بیماری لاعلاج یا مرگ، و یا توانایی حج را ندارند حج نمایند. اما اگر ناتوانی شخص موقت باشد (مثل بیماری قابل درمان، موانع سیاسی یا ناامنی راه)، حج نیابتی برای او جایز نیست.

فتاویٰ کمیته دائمی - مجموعه اول (51 / 11)

پرسش: آیا می توانم برای پدر و مادرم که فقیر بودند، و به دلیل فقر حج بر آنها واجب نبود اما اکنون درگذشته اند، آیا ممکن است حج نیابتی انجام دهم، در مورد حکم را بیان دارید؟ پاسخ: اگر خودت حج فرضی ات را انجام داده ای، یا فردی که حج نیابتی می کند قبل از آن حج خودش را ادا نموده باشد، جایز است برای والدین حج به جا آوری یا کسی را به نیابت از آنها بگماری؛ این حکم بر اساس حدیثی است که ابوداود در سنن خود از ابن عباس نقل کرده است: این که پیامبر صلی الله علیه وسلم شنید که مردی می گفت «لَبَّيْكَ عَنْ شُبْرُمَةَ» فرمود: شبرمه کیست؟ گفت: برادرم، و یا

نزدیکانم، فرمود: آیا برای خودت حج نمودی؟ گفت: نخیر، فرمود: «اول برای خودت حج کن، سپس برای شُبرُمه». ابن ماجه روایت نموده، بیهقی می گوید: این اسناد صحیح است، در باب از این صحیحتر وجود ندارد.

فتاوی‌های کمیته دائمی - مجموعه اول (53 / 11)

پرسش: آیا می توان در یک سفر حج، هم برای پدر و هم مادر و هم خود شخص حج به جا آورد؟

پاسخ: نیابت در حج برای مُرده یا فرد ناتوان جایز است، اما نمی توان در یک سفر حج، آن را برای دو نفر به جا آورد. هر حج فقط برای یک نفر کافی است. به همین ترتیب عمره نیز برای یک نفر کافی است. اما اگر در یک سال حج را برای یک نفر و عمره را برای دیگری انجام دهد جایز است؛ به شرطی که خود حاجی پیشتر حج و عمره اش را انجام داده باشد.

فتاوی‌های کمیته دائمی - مجموعه اول (57 / 11)

پرسش: اگر کسی برای ادای حج سفر نماید، حج را برای پدر و عمره را برای مادرش انجام دهد، و در سال دوم برعکس، آیا این کار جایز است یا خیر؟

پاسخ: حج و عمره دو عبادت مستقل اند، پیامبر صلی الله علیه وسلم روشهای ادای آنها (قران، تمتع و افراد) را بیان کرده است. اگر کسی مثلاً عمره را برای مادر و حج را بعد از تحلل از عمره برای پدرش نیت کند یا برعکس جایز است، و اگر یکی از دو نسک (حج و عمره) را برای خود نیت بکند، و بعد از تحلل از آن برای دیگر برای پدر

خود نیت بکند برایش جواز دارد، چون اعمال به نیتها بستگی دارند و هرکس به آنچه نیت کرده پاداش می گیرد.

فتاوی‌های کمیته دائمی - مجموعه اول (58 / 11)

پرسش: همسر (رحمه الله) فوت کرده است، آیا می توانم کسی را وکیل بگیرم تا برایش حج به جا آورد؟ آیا جایز است حج گزار علاوه بر هزینه های سفر و خوراک دستمزد بگیرد یا خیر؟ برای ما معلومات بدهید جزاکم الله خیرا.

پاسخ: حج گزار نیابتی می تواند دستمزد توافق شده را دریافت کند، حتی اگر بیش از هزینه های سفر و خوراک برای ادای حج باشد، اما بهتر است قصدش مشارکت در کار خیر و عبادت در حرمین شریفین باشد نه صرفاً کسب مال.

فتاوی‌های کمیته دائمی - مجموعه اول (60 / 11)

پرسش: برای ادای حج رفتیم در حالی که همراه ما کودکی بود، و برای او نیت کردیم به نیابت از زنی که وفات نموده است، طواف و قربانی را به نیابت از متوفی انجام دادیم حکم آن چیست؟

پاسخ: اعمال کودک به عنوان نفل برای خودش محسوب می شود، و تا زمانی که حج خودش را انجام نداده، نمی تواند برای دیگری حج کند حج فریضه تنها پس از بلوغ پذیرفته می شود.

فتاوی‌های کمیته دائمی - مجموعه اول (68 / 11)، با کمی تعدیل.

پرسش: آیا جایز است والدین را پیش از خود به حج فرستاد؟
پاسخ: حج یک بار در عمر بر هر مسلمان عاقل و بالغ و توانمند واجب است، کمک به والدین برای انجام واجبات، کاری پسندیده

است، اما باید ابتدا حج خودت را انجام دهی، سپس والدین ات را کمک کن اگر نتوانی همزمان حج همه را تأمین کنی، اگر حج والدین ات را بر حج کردن خودت مقدم نمایی حج والدین صحیح است.

فتاواهای کمیته دائمی - مجموعه اول (70 / 11)

پرسش: مادر صد ساله ناتوانی دارم که فريضه حج را ادا نموده نمی تواند، سال گذشته برایش حج و عمره انجام دادم، اما برخی می گویند این حج برای او صحیح نمی شود مگر پس از مرگش باشد، و این حج تو هیچ فایده ندارد نظر جناب شما چیست؟

پاسخ: اگر مادر به دلیل سالمندی نمی تواند حج کند حج و عمره نیابتی برایش صحیح است، به شرطی که خودت پیشتر حج و عمره ات را انجام داده باشی.

فتاواهای کمیته دائمی - مجموعه اول (71 / 11)

پرسش: در چه مواردی نیابت در حج جایز است، و در چه زمان حج برای کسی دیگر جایز است؟

پاسخ: نیابت در حج و عمره برای مُرده مسلمان، یا فرد زنده ای که به دلیل سالمندی یا بیماری لاعلاج نمی تواند حج به جا آورد جایز است، همچنین نیابت در رمی جمرات برای ناتوانان (مثل کودک یا بیمار) جایز است، به شرطی که نایب در همان سال حج خودش را انجام داده و جمرات را برای خود رمی نموده باشد.

فتاواهای کمیته دائمی - مجموعه اول (76 / 11)

پرسش: اگر مسلمانی در یکی از کشورهای اسلامی غیر از عربستان فوت کند، در حالی که حج ننموده باشد و حج بر او واجب بوده، آیا

می توانم از عربستان برایش حج نیابتی کنم، چون من در عربستان مقیم هستم؟ آیا در ثواب حج از کشور دور و یا نزدیک فرق وجود دارد؟

پاسخ: جایز است از عربستان برای هر مسلمانی چه حج کرده باشد چه نه حج نیابتی انجام دهی، تفاوت مسافت در ثواب تأثیری ندارد، بلکه پاداش به اخلاص، هزینه، پابندی و رعایت احکام شرعی بستگی دارد.

فتاوی‌های کمیته دائمی - مجموعه اول (11 / 77)

پرسش: آیا کسی که برای مُرده، و یا ناتوان از لحاظ کھولت سن و یا بیماری صعب العلاج (اعم از مرد و زن) حج نیابتی می کند، پاداشی از سوی الله برایش می رسد؟

پاسخ: کسی که حج یا عمره را از طرف دیگری با اجرت یا بدون اجرت انجام دهد، ثواب حج و عمره نصیب کسی می شود که برای او انجام داده است، و برای انجام دهنده به قدر اخلاص و قصد خیر پاداش بزرگ عطا می گردد، و هر کس به مسجد الحرام برسد و در آنجا عبادات و طاعات زیادی انجام دهد، اگر در کارش اخلاص داشته باشد برای او امید خیر می شود.

فتاوی‌های کمیته دائمی - مجموعه اول (11 / 77)

پرسش: اگر کسی در آفریقا زندگی می کند و می خواهد فردی را برای حج مادرش مکلف کند، آیا باید هزینه سفر از آفریقا به مکه را بپردازد؟ و آیا برای او جواز دارد از آن بکاهد؟

پاسخ: برای این شخص جایز است فرد معتمد از مکه یا جای دیگر را به نیابت از مادر مُرده یا ناتوان که نتواند خودش مناسک حج را به

جای آورد، به دلیل سن وی یا بیماری صعب العلاج، مکلف به ادای حج نماید، خواه دستمزد کم یا زیاد یا بدون دستمزد باشد.

فتواهای کمیته دائمی - مجموعه اول (80 / 11)

پرسش: پدرم فوت کرد و حج را به جا نیاورده بود، و فهمیدم که باید به نیابت از پدرم برای او حج نمایم، با شخصی اتفاق نمودم تا به نیابت از او حج نماید، ولی زمانی که نام پدرم و نام مادر فوت شده اش پرسید، نام مادر پدرم را ندانستم، پس آیا ذکر نام متوفی از نام مادرش کفایت می کند؟

پاسخ: در حج نیابتی، نیت کافی است و نیازی به ذکر نام کسی که از وی حج می شود نیست، اسم خودش، اسم پدر و یا مادرش لازم نیست، اما اگر در آغاز احرام یا هنگام تلبیه و ذبح قربانی (در حج تمتع و یا قران) نام او گفته شود بهتر است. چنانکه ابو داود و ابن ماجه از حدیث ابن عباس رضی الله عنه روایت می کنند که: پیامبر صلی الله علیه وسلم شنید که مردی می گفت «لَبَّيْكَ عَنْ شُبْرُمَةَ» فرمود: شبرمه کیست؟ گفت: برادرم، و یا نزدیکانم، فرمود: آیا برای خودت حج نمودی؟ گفت: نخیر، فرمود: «اول برای خودت حج کن، سپس برای شُبْرُمَةَ».

فتواهای کمیته دائمی - مجموعه اول (81 / 11)

پرسش: مردی ۲۵ ساله که فوت کرده و حج انجام نداده است، آیا جایز است برای او حج به جای آوریم؟ و آیا حج بدون عمره کافی است، با این که دارای مال بوده است؟

پاسخ: هرکس حج بر او واجب شده و پیش از انجام آن فوت کند، باید از کل مال او هزینه حج و عمره اش خارج شود، همچنین جایز

است بدون خرج از مال او، اگر کسی داوطلب شود، حج به جای او انجام نماید، و این موضوع روشن است که حج یکی از ارکان اسلام است و با مرگ فرد واجد شرایط ساقط نمی شود، امام بخاری رحمه الله در صحیح خود روایت کرده است: «زنی از قبیله جهینه نزد پیامبر صلی الله علیه وسلم آمد و گفت: مادرم نذر کرد حج به جای آورد، اما پیش از انجام آن درگذشت، آیا می توانم به جای او حج کنم؟ پیامبر فرمود: آری، حج به جای او بگذار، اگر مادرت قرض بالایش می بود، آیا آن را نمی پرداختی؟ قرض الله را ادا کنید که الله متعال سزاوارتر است به وفا». همچنین زنی از خثعم پرسید: «ای رسول الله! فریضه حج در حالی بر پدرم که پیر و ناتوان از سوارشدن است واجب شد. آیا می توانم به جای او حج کنم؟» پیامبر فرمود: «حج را به جای پدرت به جای آور.» در مورد عمره پنج تن صحابه روایت کرده اند از ابو رزین العقیلی، این که او نزد پیامبر صلی الله علیه وسلم آمد و گفت: پدرم پیر است و توان حج، عمره یا سفر ندارد، پیامبر صلی الله علیه وسلم فرمود: «حج و عمره را به جای پدرت انجام دهید».

فتاوی‌های کمیته دائمی - مجموعه اول (87 / 11)

پرسش: آیا زن مسلمان می تواند فریضه حج را با گروهی از زنان مورد اعتماد انجام دهد، اگر همراهی یکی از اعضای خانواده ممکن نباشد یا پدرش فوت کرده باشد؟ آیا مادر، خاله، عمه یا هر فرد مورد اعتماد دیگری می تواند به عنوان محرم همراه او شود؟

پاسخ: صحیح آن است که زن نمی تواند بدون همسر یا محرم مرد به سفر حج برود، همراهی زنان یا مردان غیرمحرم، حتی عمه یا خاله، جایز نیست، بلکه باید همراه با شوهر و یا یکی از محارم اش باشد، اگر

محرمی نیافت، حج بر او واجب نیست؛ زیرا شرط استطاعت شرعی (وجود محرم) محقق نشده است، الله متعال می فرماید:

{وَلِلّٰهِ عَلَى النَّاسِ حِجُّ الْبَيْتِ مَنِ اسْتَطَاعَ اِلَيْهِ سَبِيْلًا}

{وَلِلّٰهِ عَلَى النَّاسِ حِجُّ الْبَيْتِ مَنِ اسْتَطَاعَ اِلَيْهِ سَبِيْلًا}

و بر مردم [واجب] است که برای [عبادت] الله قصد آن خانه کنند
[البته برای] کسی که توانایی [مالی و جسمی] رفتن به سوی آن را دارد.
فتاواهای کمیته دائمی - مجموعه اول (91 / 11)

پرسش: اگر زنی در حالی که توانمند است، همسر یا محرم خود را
از دست داده یا در عدت وفات باشد، آیا حج بر او واجب است؟
پاسخ: در صورت عدم وجود محرم، حج بر زن واجب نیست،
همچنین خروج برای حج در دوران عدت وفات جایز نیست.
فتاواهای کمیته دائمی - مجموعه اول (94 / 11)

پرسش: زنی بدون محرم، همراه گروهی از زنان مورد اعتماد حج
فریضه را انجام داده است، آیا حج فرضی از او ساقط می شود یا خیر؟
پاسخ: اگر واقعیت همانگونه باشد، حج او صحیح است و فریضه
ساقط می شود، اما به دلیل سفر بدون محرم مرتکب گناه شده و باید
استغفار کرده و توبه کند.

فتاواهای کمیته دائمی - مجموعه اول (97 / 11)

پرسش: مردی که فوت کرده و حج نکرده، وصیت کرده از مالش
برای او حج گزارند، صحیح بودن این حج چگونه است، و آیا حج
دیگری معادل حج خود اوست؟

پاسخ: اگر مسلمانی با وجود استطاعت، حج را انجام ندهد و فوت کند، واجب است از مال باقی مانده اش حج به جای او گزارند، خواه وصیت کرده باشد یا نه، اگر فردی که خود حجه را انجام داده، حج نیابتی را صحیح انجام دهد این حج کفایت می کند، در صورتی که شخص وکیل بر حج برای خود قبلاً حج نموده باشد، اما فضیلت حج نیابتی در مقایسه با حج برای خود، تنها نزد الله متعال مشخص است، و بدون شک واجب این است که در صورت استطاعت و قبل از وفات شدن باید فريضه را انجام دهد؛ بنابر دلایل شرعی که در این زمینه وجود دارد، و تأخیر در حج با وجود استطاعت گناه دارد.

فتوای کمیته دائمی - مجموعه اول (11 / 100)

پرسش: اگر مردی در حج با همراهانش جنگ و جدال کند، آیا حجه صحیح است، حتی اگر حج فرضی باشد؟
پاسخ: حج او صحیح و کفایت کننده است، اما پاداشش به اندازه جدال ناپسند کاهش می یابد باید توبه کند چنانکه الله متعال می فرماید:

{وَتُوبُوا إِلَى اللَّهِ جَمِيعًا أَيُّهُ الْمُؤْمِنُونَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ}

{وَتُوبُوا إِلَى اللَّهِ جَمِيعًا أَيُّهُ الْمُؤْمِنُونَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ}

همه به درگاه الله توبه کنید، باشد که رستگار شوید.

فتوای کمیته دائمی - مجموعه اول (11 / 112)

فتوای میقات ها و احرام
پرسش: آیا احرام از جده جایز است؟

پاسخ: جده میقات حج یا عمره نیست، مگر برای ساکنان یا کسانی که قصد حج/عمره نداشته، اما پس از ورود به جده تصمیم بگیرند. اما کسی که میقاتش پیش از آنجا قرار دارد، مانند ذوالحلیفه برای اهل مدینه و کسانی که عقب، و همسوی آن از طریق زمینی یا هوایی هستند، و یا مانند جحفه برای ساکنان آن از طریق زمینی یا هوایی، و کسانی که با آن همسو هستند، و نیز یَلْمَلَم به همین ترتیب، بر او واجب است که احرام خود را از میقاتش یا از نقطه ای همسوی آن - چه از طریق هوایی، دریایی یا زمینی - ببندد.

فتاوی‌های کمیته دائمی - مجموعه اول (11/ 130)

پرسش: آیا استفاده از عطر قبل از غسل احرام جایز است و یا بعد از غسل؟

پاسخ: اگر شخص نیت کننده برای حج یا عمره، پیش از تلبیه (آغاز احرام)، خواستار استفاده از عطر باشد، جایز است و بهتر آن است که این کار پس از غسل (احرام) انجام گیرد؛ به استناد گفته عایشه رضی الله عنها: «كنت أطيّب رسول الله صلى الله عليه وسلم لإحرامه قبل أن يحرم، ولحله قبل أن يطوف بالبيت»

«من پیامبر صلی الله علیه وسلم را پیش از آن که احرام ببندد، برای احرامش عطرمی‌زد، و پیش از طواف کعبه هنگام خروج از احرام نیز او را معطر می‌ساختم.» بر صحت آن اتفاق شده است.

فتاوی‌های کمیته دائمی - مجموعه اول (11/ 168)

پرسش: چرا الله متعال پوشیدن لباس دوخته در احرام را حرام قرار داده است، حکمت آن چه است؟

پاسخ: اولاً: الله متعال حج را بر کسانی که قادر و مکلف هستند یک بار در طول عمر فرض نموده است، و آن را از ارکان اسلام قرار داده است، چنانکه این موضوع در دین معلوم است، باید آنچه را که الله متعال مقرر کرده است انجام دهد، برای رضای الله متعال و اطاعت از فرمان او، به امید پاداش او و ترس از عذاب او، با اعتماد بر این که الله متعال در تشریع و همه اعمالش حکیم است و نسبت به بندگان مهربان است، پس فقط آنچه را که مصلحت و سود دنیا و آخرت شان است ذات پروردگار و پادشاه حکیم مقرر می دارد، و بر بنده است که تسلیم آن گردیده و به آن عمل کند.

دوم: برای مشروعیتِ دوری و اجتناب از جامه های دوخته در حج و عمره، حکمت های زیادی است؛ از جمله:

یادآوری حال مردم در روز رستخیز که همگان برهنه و پابرنه برانگیخته می شوند، سپس پوشانیده خواهند شد. در این یادآوری احوال آخرت، پند و عبرت بس بزرگ نهفته است.

و نیز: فرونشاندن نفس و آگاهاندن آن به ضرورت تواضع و پالودنش از آلودگی تکبر.

و نیز: آگاهی به نفس در باره سرآغازِ همگرایی و برابری و ساده زیستی، و دوری از تجملات ناپسند، و همدردی با فقرا و بینوایان... و دیگر اهداف حج که بر همان شیوهای استوار است که الله متعال در شرع فرموده و پیامبرش صلی الله علیه وسلم آنرا بیان داشته است.

فتاویٰ کمیته دائمی - مجموعه اول (11/ 179)

پرسش: حاجی چرا در حج این نوع لباس را می پوشد؟

پاسخ: الله متعال به زبان پیامبرش محمد مصطفی صلی الله علیه وسلم، ما را به پوشیدن اِزار و رِداء (لباس احرام) در حج و عمره فرمان

داده است؛ حکمتی که او خود از آن آگاه است، بر ما واجب است که در طلب پاداش الهی، از این فرمان پیروی کنیم؛ خواه از راز این حکمت آگاه باشیم یا نه. از جمله دلایلی که علما بر شمرده اند این است: یادآوری حال انسانها در روز گردآوری و برانگیخته شدن در قیامت، و احساس حس تواضع و برابری میان دارا و نادار در وجود حاجی.

از پروردگار می خواهیم که به ما و شما توفیق استواری بر حق و درستی راه را عطا فرماید تا آنگاه که او را دیدار کنیم.

فتاوی‌های کمیته دائمی - مجموعه اول (11 / 171)

پرسش: حکم حج حائضه چیست؟

پاسخ: حیض مانع حج نیست. زن حائضه تمام مناسک را انجام می دهد، جز طواف که پس از پاکی و غسل جایز است. همین حکم برای نفسا نیز جاری است، پس هرگاه ارکان حج را ادا نماید حج او صحیح است.

فتاوی‌های کمیته دائمی - مجموعه اول (11 / 172)

پرسش: زنی مقیم در عربستان برای ادای حج رفت اما قبل از طواف قدوم حایضه شد، حکمش چیست؟ و آیا در مدت حیض می تواند به عرفات برود، و حکم آن چیست؟

پاسخ: در احرام می ماند و تمام اعمال حج جز طواف را انجام می دهد، پس از پاکی و قطع شدن خون، غسل کرده و طواف می کند.

فتاوی‌های کمیته دائمی - مجموعه اول (11 / 173)

پرسش: آیا برای مردی که از میقات احرام می بندد کوتاه کردن ناخن ها جواز دارد، و یا جواز ندارد تا زمانی که قربانی خود را ذبح کند؟ پاسخ: اگر فرد قبل از احرام، ناخن ها یا موهایش را کوتاه کند، اشکالی ندارد؛ مگر آن که قصد قربانی کردن در ماه ذی الحجه را داشته باشد که در این صورت جایز نیست؛ زیرا پیامبر صلی الله علیه وسلم از این عمل نهی فرموده اند، اما اگر این کار پس از احرام - یعنی پس از نیت ورود به احرام - انجام شود، به هیچ وجه جایز نیست؛ چرا که مُحرم حق ندارد ناخن هایش را کوتاه کند یا چیزی از موهایش را بردارد، مگر پس از اتمام طواف و سعی در عمره که با حلق یا تقصیر از احرام خارج می شود. همچنین در حج، پس از رمی جمره عقبه حلق یا تقصیر موها مشروع است و حلق بهتر است، سپس محرم بودن پایان می یابد، چه پیش از قربانی باشد و چه پس از آن، اما انجام آن پس از ذبح - اگر میسر باشد - افضل است.

فتاوی‌های کمیته دائمی - مجموعه اول (11/ 178)

پرسش: سال گذشته پدرم در حالی که شدید بیمار بود، حج را به جای آورد، و به دلیل بیماری نتوانست احرام ببندد، چه کند؟ پاسخ: اگر حاجی به سبب نیاز ناشی از سرما، بیماری یا مانند آن، در حال احرام، لباس دوخته بپوشد، شرعاً مجاز است؛ ولی واجب است به عنوان کفاره، یکی از این سه عمل را انجام دهد:

۱. سه روز روزه بگیرد،
۲. شش تن از نیازمندان را طعام دهد (به هر نیازمند نیم صاع از خوراک رایج آن سرزمین)،

۳. گوسفندی را که شرایط قربانی دارد ذبح نماید.

همین حکم در صورت پوشاندن سر نیز جاری است.

روزه را در هر مکانی می توان به جا آورد، اما اطعام و ذبح گوسفند می بایست در حرم مکه انجام گیرد.

فتاوی‌های کمیته دائمی - مجموعه اول (11/ 180)

پرسش: من به یاری الله متعال قصد انجام حج دارم، اما مشکل من این است که مردی طاس هستم و موی بر سرم نیست، پوست سرم بسیار حساس است و هرگونه تابش خورشید بر سلامتی تأثیر منفی گذاشته، سبب التهاب شدید پوست سر و نمایان شدن رگها در سر و صورت می شود، همانطور که می دانید، پوشاندن سر در احرام از محظورات است. خواهشمندم مرا در این مورد راهنمایی فرمایید. همچنین قد من کوتاه است و نمی توانم چتر حمل کنم، زیرا به دیگران آسیب می رساند. الله متعال شما را حفظ و راهنمایی فرماید.

پاسخ: اگر موضوع طوری باشد که گفته شد، در حال احرام سر خود را می پوشانی و فدیهِ می دهی، که گوسفندی را ذبح می کنی و آنرا در مکه به فقراء توزیع می کنی، و یا شش فقیر را در حرم غذا می دهی: برای هر فقیر نصف صاع خرما یا دیگر غذای مروج کشور یا سه روز روزه می گیری. این برای احرام حج است، و اگر برای عمره احرام کردید باید فدیهِ دیگری نیز بدهید.

فتاوی‌های کمیته دائمی - مجموعه اول (11/ 181)

پرسش: اگر حاجی پس از رمی جمره عقبه و حلق یا تقصیر، اما پیش از انجام طواف افاضه در عمل محذور واقع شود، یعنی همسر خویش را ببوسد و از وی با شهوت منی خارج شود، در حالی که خانمش حاجی نباشد، چه حکم دارد؟ برای ما معلومات بدهید، الله برای شما پاداش بدهد.

پاسخ: برای مسلمانی که برای حج یا عمره یا هر دو احرام کرده است، جایز نیست کاری کند که احرامش را باطل کند، یا عملش را کم کند، بوسیدن برای کسی که برای حج احرام کرده است، حرام است، تا زمانی که تحلیل کامل صورت نگرفته باشد، که عبارت است از رمی جمره عقبه، تراشیدن یا کوتاه کردن موی سر، طواف افاضه، و سعی در صورت که سعی بر او واجب باشد؛ زیرا او تا کنون در حال احرام است که زنان بر او حرام می باشد، و حج مردی که همسرش را ببوسد و بعد از تحلیل اول انزال شود باطل نمی شود، ولی باید از الله متعال طلب آمرزش کند و این عمل را بار دیگر نکند، و عملی که آن را جبران می کند این است که گوسفندی را به عنوان فدیة ذبح نموده، و آن را بین فقرای حرم مکه تقسیم کند، و واجب است تا آنجا که ممکن است در عملی نمودن این ذبح عجله کند.

فتواهای کمیته دائمی - مجموعه اول (11 / 188)

پرسش: فریضة حج را ادا کردم، و در یکی از شب ها که در منی بودم، احتلام صورت گرفت، و نتوانستم غسل نمایم، آیا بر من چیزی واجب می شود؟

پاسخ: احتلام برای کسی که برای حج یا عمره احرام نموده، در حج یا عمره او تأثیری ندارد، پس اگر کسی با این عمل مواجه شد، باید بعد از بیدار شدن و مشاهده کردن منی غسل جنابت نماید، و بر تو فدیة لازم نیست؛ زیرا احتلام در اختیار شما نیست.

فتواهای کمیته دائمی - مجموعه اول (11 / 188)

پرسش: آیا کبوترهای مکه و مدینه حکم خاصی دارد؟

پاسخ: خیر، کبوترهای مکه و مدینه کدام خصوصیت ندارند، جز این که شکار آن ها در محدودهٔ حرم حرام است؛ بنابر عمومیت حدیث: «همانا الله متعال مکه را حرمت نهاد؛ پس پیش از من برای هیچ کس حلال نگردیده و پس از من نیز برای هیچ کس حلال نخواهد شد، تنها برای من به اندازهٔ ساعتی از روز حلال شد، نباید گیاهانش کنده شود، و نباید درختانش قطع گردد، و نباید شکارش رانده شود». حدیث را بخاری روایت نموده است. و فرموده او صلی الله علیه وسلم: «همانا ابراهیم علیه السلام مکه را حرمت نهاد، و من نیز مدینه را میان دو سرزمین سنگلاخ آن (لابه) حرم قرار دادم. نباید درختان خاردارش را برید و نه شکارش را شکار کرد». مسلم روایت نموده است.

فتوهای کمیته دائمی - مجموعه اول (11 / 202)

پرسش: آیا پس از عمره می توان لباس احرام را درآورد، در حالی که من نیت حج تمتع را نموده ام؟

پاسخ: کسی که حج تمتع را به جا می آورد، می تواند پس از انجام عمره، از قبیل طواف، سعی، تراشیدن و یا کوتاه کردن موها، از احرام بیرون شود، چنانچه پیامبر صلی الله علیه وسلم اصحابش را به آن دستور داد، کسانی که قربانی را در حجة الوداع نیاورده بودند، سپس در روز هشتم برای حج احرام نمایند.

فتوهای کمیته دائمی - مجموعه اول (11 / 202)

پرسش: لطفا امور مباح حاجی متمتع هنگام تحلل از احرام پس از ادای عمره را برایم تذکر دهید.

پاسخ: کسی که برای عمره حج تمتع احرام نماید و سپس مناسک عمره را از قبیل طواف، سعی، تراشیدن یا کوتاه کردن مو را به جا آورد،

از عمره خود تحلل حاصل نموده، و هر آنچه در حال احرام بر او حرام شده بود، مانند: تراشیدن مو، کوتاه کردن ناخن ها، پوشیدن لباس های دوخته شده، پوشاندن سر، استفاده از عطر، شکار در بیابان، عقد نکاح و جماع و مسببات آن، برای او حلال می گردد.

فتوای کمیته دائمی - مجموعه اول (11 / 204)

پرسش: حکم تلبیه (لبیک گفتن) گروهی برای حاجیان چیست؟
 بگونه که یک تن آنان تلبیه و دیگران از او پیروی می کنند.
 پاسخ: جواز ندارد؛ چون در سنت پیامبر صلی الله علیه وسلم و خلفای راشدین او رضی الله عنهم سابقه ندارد، بلکه بدعت است.

فتوای کمیته دائمی - مجموعه اول (11 / 358)

پرسش: اگر زنی در حج حیض ببیند، آیا میتواند تمام مناسک را انجام دهد، و برای آن غسل لازم است؟ و یا مناسکی هست که نباید آن را ادا نماید، و چگونگی آن را جبران کرد؟ جزاکم الله خیرا.

پاسخ: اگر زن در وقت نیت حج حائضه شود، او احرام نموده و در احرام خود می ماند، و کارهایی را انجام می دهد که حاجی انجام می دهد، مانند ایستادن در عرفات، شب ماندن در مزدلفه و منی و رمی جمرات، بجز طواف خانه کعبه، تا این که پاک شود و غسل کند.

فتاوی کمیته دائمی - مجموعه دوم (10 / 128)

پرسش: آیا آرایش کردن زن در حج جایز است؟
 ج: آرایش نمودن برای زن در حین انجام مناسک جایز نیست، ولی زیورات و حنای که دارد باید آن را از مردان بپوشاند، و دور کردن آن از دست و جاهای دیگر لازم نیست.

فتواهای کمیته دائمی - مجموعه دوم (10/ 144)

پرسش: من حج نمودم، و بعد از این که از میقات احرام و برای حج افراد نیت نمودم، و گفتم: «لَبَّيْكَ اللَّهُمَّ لَبَّيْكَ حَجًّا» سپس به اشتباه گفتم: «لَبَّيْكَ اللَّهُمَّ لَبَّيْكَ حَجًّا وَعُمْرَةً»، مرا راهنمایی کنید، من چه کار کنم؟ جزاکم الله خیرا.

پاسخ: اگر از روی فراموشی بوده، اشکالی ندارد؛ بنابر قول الله متعال:

{رَبَّنَا لَا تَوَاخِذْنَا إِنْ نَسِينَا أَوْ أَخْطَاْنَا}

(رَبَّنَا لَا تَوَاخِذْنَا إِنْ نَسِينَا أَوْ أَخْطَاْنَا)،

«پروردگارا! ما را به سبب فراموشی یا خطا مؤاخذه مکن». و این قول رسول الله صلی الله علیه وسلم که فرمود: «إِنَّمَا الْأَعْمَالُ بِالنِّيَّاتِ، وَإِنَّمَا لِكُلِّ امْرِئٍ مَا نَوَى». "کلیه ی اعمال بستگی به نیت دارد، و برای هر فردی آنچه که نیت کرده حاصل می گردد.

فتواهای کمیته دائمی - مجموعه دوم (10/ 132)

پرسش: برخی از حجاج را دیدم که شاخه های درختان را برای ساخت مسواک (سواک) می برند. حکم قطع درختان در منی چیست؟ و قبول هدیه از این مسواک هایی که از درختان حرم بریده شده اند چه حکم دارد؟

پاسخ: قطع چیزی از درختان حرم برای محرم و غیر محرم جواز ندارد؛ بنابر قول او صلی الله علیه وسلم: «لَا يَخْبُطُ شَوْكَهَا وَلَا يَعْضُدُ شَجَرَهَا»

«خارهایش را نکوبید و درختانش را مَبْرانید». مسلم روایت کرده است.

بر هر که مرتکب چنین عملی شده، واجب است به درگاه الله عزوجل توبه نماید و به مانند آن بازنگردد. همچنین پذیرفتن هدیه مسواک که از درختان حرم بریده شده باشد جایز نیست؛ چرا که این کار به منزله پذیرش و یاری رساندن به حرام است.

فتاوی‌های کمیته دائمی - مجموعه دوم (10/ 166)

شب گذراندن در منی

پرسش: با کاروان حاجیان به حج رفتم و شب نهم ذی الحجه را در منی به سر بردیم، قبل از نماز صبح عازم عرفات شدیم و در عرفات نماز فجر را خواندیم، زیرا برگزارکنندگان کاروان از ترس شلوغی این اقدام را انجام دادند، آیا بر ما چیزی واجب می شود؟ پاسخ: اشکالی ندارد، اما بهتر است روز نهم ماه ذی الحجه پس از طلوع خورشید به عرفه بروید.

فتاوی‌های کمیته دائمی - مجموعه اول (11/ 210)

پرسش: من با یک شرکت حج داخلی به حج رفتم و اسکان ما خارج از منی بود. در شب نهم ذی الحجه در آن مکان خوابیدم، اما شب های روزهای تشریق (۱۱، ۱۲ و ۱۳ ذی الحجه) را در منی سپری کردم، آیا خوابیدن در شب نهم ذی الحجه (لیلة الترویة) واجب است یا سنت؟ و اگر واجب باشد چه باید بکنم؟ الله متعال به شما پاداش خیر دهد.

پاسخ: خوابیدن در مِنی در شب نهم ذی الحجه (لیلة الترویة) برای حاجی سنّت است نه واجب، بنابراین ترک این سنّت اشکالی ندارد، و تنها ثواب انجام آن را از دست داده اید.

فتاواهای کمیته (177 / 01)

وقوف در عرفات

پرسش: برخی می گویند: اگر روز عرفه مانند امسال با روز جمعه مصادف شود مانند آن است که هفت حج انجام داده‌ای. آیا در سنت دلیلی بر این موضوع وجود دارد؟

پاسخ: در این باره هیچ دلیل معتبری وجود ندارد، برخی افراد ادعا کرده اند که این [روز] معادل هفتاد حج یا هفتاد و دو حج است، اما این ادعا نیز صحیح نیست.

فتاواهای کمیته دائمی - مجموعه اول (211 / 11)

پرسش: آیا برای حاجی پس از نماز ظهر و عصر که با امام در عرفات خوانده است، جایز است نمازهای نافله را تا مغرب بخواند؟
پاسخ: رسول الله صلی الله علیه وسلم در روز عرفات بعد از نماز ظهر و عصر در عرفات نماز نفلی را به جا نیاورده، اگر مشروع می بود ایشان از ما بیشتر به آن حریص می بودند، پس همه خوبی ها در پیروی از او و سنت اوست.

فتاواهای کمیته دائمی - مجموعه اول (211 / 11)

پرسش: حکم شرعی کسی که یک دقیقه پیش از زمان تعیین شده برای نماز مغرب در تقویم، از عرفات خارج شده است چیست؟ با توجه به این که مسافران موثر گفته اند خورشید غروب کرده بود.

پاسخ: اصل بر آن است که حاجی روز نهم ذی الحجه در عرفه بماند و تا زمانی که از غروب آفتاب اطمینان حاصل نکند از آنجا خارج نشود. خارج شدن پیش از غروب آفتاب یا عدم اطمینان از غروب و بازنگشتن به عرفات حرام است. اگر پس از اطمینان از غروب خارج شود، وظیفه اش را انجام داده و مسئولیتی ندارد. اما اگر پیش از غروب خارج شود یا بازنگردد، واجب است یک گوسفند به عنوان کفاره ذبح کند؛ زیرا واجبی از واجبات حج را ترک کرده است.»

فتاوی‌های کمیته دائمی - مجموعه دوم (10/ 181)

شب گذراندن در مزدلفه

پرسش: خانواده‌های موثر من را برای ادای مناسک حج اجاره کردند، و شب فیضه از عرفه ساعت ۹ شب خارج شدیم و ساعت ۲ نصف شب به مُزْدَلِفَه رسیدیم. آنها اصرار داشتند در مُزْدَلِفَه نمانیم؛ به بهانه همراه بودن خانواده و این که شرع این را مجاز دانسته است. بیش از ۱۵ دقیقه در مُزْدَلِفَه ننشستیم، آیا در این مورد تکلیفی بر من است؟

پاسخ: اگر وضعیت شما همانطور که توصیف کردید باشد، یعنی همراه خانواده‌ای هستید که از ماندن در مُزْدَلِفَه تا طلوع فجر بیم دارند، پس هیچ گناهی بر شما یا آنها نیست اگر حرکت از مُزْدَلِفَه را در ساعت دو نیم شب (بر اساس وقت زوالی) انجام داده‌اید؛ چرا که این زمان پس از نیمه شب است. به افراد ناتوان و زنان به عنوان رحمتی از سوی الله متعال، اجازه ترک مُزْدَلِفَه داده شده است.

فتاوی‌های کمیته دائمی - مجموعه اول (11/ 212)

پرسش: به دلیل ازدحام شدید در حج سال گذشته، برخی حجاج نتوانستند در مزدلفه بمانند؛ زیرا دسترسی به آنجا دشوار بود و برخی نیز گم شدند و نتوانستند به آنجا برسند، آنان چه کاری باید بکنند؟» پاسخ: کسانی که به دلیل ازدحام جمعیت نتوانستند در مُزْدَلِفَه بمانند، تکلیف ماندن (مبیت) از آنان ساقط می شود، اما کسانی که گم شدند و در جای دیگری شب را سپری کردند، بر آنها واجب است یک خون (ذبح گوسفند) انجام دهند؛ زیرا می توانستند راه مُزْدَلِفَه را بیابند و به آنجا هدایت شوند، اما در پرسیدن سهل انگاری کردند و مقصر هستند.

فتاوی‌های کمیته دائمی - مجموعه دوم (10/ 189)

پرسش: فردی که حج بیت الله الحرام را انجام داده است می پرسد: او در حدود یک سوم اول شب (ساعت ده شب) از مزدلفه خارج شده و عذر او همراهی با زنان بوده است. وظیفه شرعی او و همراهانش چیست؟ با تشکر.

پاسخ: کسی که بدون عذر شرعی مانند بیماری، پیش از نیمه شب از مزدلفه خارج شود، واجب ماندن در آنجا را انجام نداده است، بنابراین بر او واجب است فدیة ذبح یک گوسفند (واجد شرایط قربانی) در مکه را بپردازد و گوشت آن را بین فقرا توزیع کند؛ زیرا کمترین زمان واجب برای ماندن در مزدلفه تا نیمه شب است؛ زیرا پیامبر صلی الله علیه وسلم به افراد ناتوان اجازه ندادند جز پس از نیمه شب که از مزدلفه خارج شوند.

فتاوی‌های کمیته دائمی - مجموعه دوم (10/ 194)

اعمال روز قربانی (نحر)

پرسش: اگر مردم و افراد ضعیف از مزدلفه به سمت منی قبل از طلوع فجر روز نحر و پس از نیمه شب حرکت کنند، آیا می توانند جمره عقبه را قبل از طلوع فجر رمی کنند؟ و اگر وقت کافی داشته باشند که طواف افاضه را نیز قبل از طلوع فجر انجام دهند، آیا این کار برای آنان جایز است؟

پاسخ: خروج زنان ضعیف و سالخوردگان و امثال آن ها بعد از نیمه شب از مزدلفه و رمی جمرات و طواف افاضه و تراشیدن مو قبل از فجر جایز است؛ چون این کار برای شان راحت تر است.
فتاوی‌های کمیته دائمی - مجموعه دوم (10/ 190)

س: آیا برای حاجی جایز است که رمی جمره عقبه اولی را بدون عذر به روز دوم یا سوم از ایام تشریق به تأخیر بیندازد؟ و حکم شرعی کسی که این کار را انجام دهد چیست؟

پاسخ: برای حاجی جایز نیست که رمی جمره عقبه را بدون عذر به روز دوم یا سوم از ایام تشریق به تأخیر بیندازد؛ زیرا پیامبر صلی الله علیه وسلم آن را در روز عید رمی نمود، و صحابه نیز از او پیروی نمودند و بدون عذر به روزهای تشریق به تأخیر موکول ننمودند، و پیامبر صلی الله علیه وسلم فرمودند: «خذوا عني مناسككم»

«از من آداب و مسائل حج خود را بیاموزید». و هر کس آن را بدون عذر به ایام تشریق به تأخیر بیندازد، با سنت مخالفت کرده است و از بخشی از پاداش نُسک خود محروم گشته است. بر او واجب است که برای آنچه گذشت از الله متعال آمرزش بطلبد و در آینده بر انجام نُسک خود به شیوه شرعی آن اهتمام ورزد.

فتاوی‌های کمیته دائمی - مجموعه اول (11/ 217)

پرسش: در حج دیده‌ایم برخی افراد هنگام کوتاه کردن مو در حج یا عمره، تنها از پایین سر به شکل دایره‌ای می‌گیرند و از تمام جهات زیر آن را می‌گذرند، اما باقی موها را کوتاه نمی‌کنند. وقتی به آنان گفتیم: کوتاه کردن مو باید برای تمام سر باشد، گفتند: این همان چیزی است که لازم است، کدام عمل واجب است؟

پاسخ: واجب است که تمام سر را با تراشیدن یا کوتاه کردن در حج یا عمره شامل شود، و لازم نیست از هر موی به صورت جداگانه گرفته شود، آنچه ذکر کردید از دیدگاه صحیح تر علما کافی نیست، و از سنت محمد صلی الله علیه وسلم نمی‌باشد.

فتاوی‌های کمیته دائمی - مجموعه اول (11 / 217)

پرسش: حاجی در عرفه وقوف کرد و شب را در مزدلفه ماند و صبح روز عید به منی آمد، جمره عقبه را رمی کرد و قربانی نمود و موهایش را تراشید، سپس در منی لباس احرام را درآورد و پس از آن به مکه رفت و طواف افاضه را انجام داد. آیا این عمل از نظر شرعی جایز است؟ زیرا یکی از هموطنان به من گفت که تراشیدن مو و درآوردن لباس احرام در منی تنها پس از طواف افاضه جایز است.

پاسخ: تراشیدن مو پیش از طواف افاضه یا پس از آن جایز است. آنچه تو در روز عید انجام دادی. رمی، سپس قربانی، سپس تراشیدن مو، سپس طواف. همان سنت است و همان چیزی است که پیامبر صلی الله علیه وسلم در حجة الوداع انجام داد.

فتاوی‌های کمیته دائمی - مجموعه اول (11 / 218)

پرسش: طواف افاضه چه زمان به پایان می‌رسد؟

پاسخ: طواف افاضه بعد از نیمه شب، شب قربان برای ضعیفان و کسانی که در حکم آنها هستند آغاز می شود، وقت خاصی برای پایان آن وجود ندارد، ولی بهتر است حاجی تا آنجا که می تواند در انجام دادن طواف افاضه عجله کند، در حالی که مواظب شفقت بر خود باشد، و اوقات را انتخاب کند که ازدحام کمتر باشد، تا اذیت نبیند و نیز دیگران را اذیت نکند.

فتاوی‌های کمیته دائمی - مجموعه اول (11 / 227)

پرسش: اگر حاجی طواف افاضه را انجام دهد و یکی از اشواط را فراموش کند و پس از خروج از مسجد الحرام متوجه شود، حکم شرعی چیست؟ و اگر پس از تحلیل اول به این موضوع آگاه شود؛ با توجه به اینکه این طواف یکی از دو عملی است که تحلیل اول با آنها حاصل می‌شود.

پاسخ: اگر زائر طواف افاضه را بجا آورد و یکی از اشواط را فراموش کند، و بر طواف وقت زیاد بگذرد، باید همه طواف را اعاده نماید، ولی اگر مدت کوتاهی گذشته باشد همان شوط فراموش شده را بجا آورد.

فتاوی‌های کمیته دائمی - مجموعه اول (11 / 253)

پرسش: کسی که طواف افاضه را به جای آورد، و بعد از غروب آفتاب آخرین روزهای تشریق سعی را انجام داد، سعی را که بعد از غروب آن روز و یا بعد از روزهای تشریق انجام دهنده است، چه حکمی دارد؟

پاسخ: سعی تو در آخر ایام تشریق یا پس از آن صحیح است، و تأخیر آن بر تو اشکالی ندارد؛ زیرا از شرایط صحت آن این نیست که

پیوسته به طواف باشد. اما کمال کار آن است که پس از طواف و پیوسته به آن انجام شود، به پیروی از سنت پیامبر صلی الله علیه وسلم.

فتاوی‌های کمیته دائمی - مجموعه اول (11/ 262)

پرسش: آیا تراشیدن یا کوتاه کردن مو در حالت تحلل اکبر بعد از تراشیدن یا کوتاه کردن مو در حالت اصغر یعنی بعد از رمی جمرات واجب است؟

پاسخ: تراشیدن یا کوتاه کردن موها بعد از تحلل اکبر بعد از تراشیدن یا کوتاه کردن موها در تحلل اصغر، یعنی بعد از رمی جمرات، واجب و مستحب نیست؛ چون این از مناسک حج بوده و عبادت است، و عبادات توقیفی (بر اساس وحی) است، و ثابت نشده است که پیامبر صلی الله علیه وسلم پس از تحلل اکبر موی خود را تراشیده یا کوتاه کرده است، بلکه آن را بعد از تحلل اصغر انجام داده است، و از وی صلی الله علیه وسلم ثابت شده که: «خذوا عني مناسککم». «از من آداب و رسوم حج خود را بیاموزید».

فتاوی‌های کمیته دائمی - مجموعه اول (11/ 263)

پرسش: من عمره را به جا آوردم و بعد از انجام آن به شهر خود برگشتم، چون انشاء الله قصد دارم حج امسال را بجا بیاورم، آیا باید فدیة بدهم یا خیر؟ الله به شما اجر بدهد.

پاسخ: اکثر فقها بر این باورند که لازم نیست فدیة بدهید؛ زیرا عمره و حج را در یک سفر جمع نکردید، چنانکه اشاره کردید که بعد از انجام عمره در شوال سال 1395 هجری قمری به کشور خود بازگشتید و تا زمان انجام حج در مکه نه ماندید.

برخی از فقها معتقدند که اگر در همان سال به حج می روید، باید قربانی کنید، حتی اگر به کشور خود یا دورتر از آن برگردید؛ بنابر عموم قول الله متعال که می فرماید:

{فمن تمتع بالعمرة إلى الحج فما استيسر من الهدى}

{فمن تمتع بالعمرة إلى الحج فما استيسر من الهدى}.

پس هرکس پس از عمره قصد حج کند بر اوست که هر آنچه میسر است قربانی کند. فتوا و عمل بر اساس نظر اکثریت علما است که قربانی در این زمینه واجب نیست.

فتوای کمیته دائمی - مجموعه اول (366 / 11)

پرسش: حکم کسی که پس از پایان اعمال حج، کوتاه کردن موهایش را فراموش کرده و پس از مدتی طولانی به یاد می آورد چیست؟

پاسخ: تراشیدن یا کوتاه کردن موی سر، از واجبات در حج و عمره است، اگر کسی آن را از روی فراموشی ترک کند باید هنگام یادآوری موهایش را بتراشد یا کوتاه کند، اگر پیش از تراشیدن یا کوتاه کردن رابطه جنسی صورت گیرد، فدیة (کفاره) برای این رابطه واجب می شود که یک گوسفند قابل قبول در قربانی می باشد و باید در مکه ذبح شده و بین فقرای حرم تقسیم شود؛ زیرا در حج، تحلل دوم کامل نشده و رابطه جنسی پیش از آن موجب فدیة می گردد، همین حکم در عمره نیز جاری است، چرا که تحلل از عمره محقق نشده است.

فتوای کمیته دائمی - مجموعه دوم (204 / 10)

پرسش: آیا حاجی که نیت حج قران نموده، و طواف قدوم را انجام داده، باید طواف افاضه را نیز انجام دهد؟

پاسخ: طواف قدوم جایگزین طواف افاضه برای قارن و مفرد نمی شود؛ چون این وقت طواف افاضه نیست، و طواف افاضه رکنی از ارکان حج است که بدون آن حج تکمیل نمی شود، و وقت آن بعد از وقوف در عرفات و خروج از مزدلفه است، و اما طواف قدوم سنت است اگر خواست انجامش دهد و اگر خواست ترکش کند.

فتاوی‌های کمیته دائمی - مجموعه دوم (10/ 217)

پاسخ: اگر به دلیل کهولت سن و ضعف سلامتی نتوانم به مکه مکرمه برگردم، آیا جایز است کسی را برای انجام طواف افاضه و طواف وداع از جانب خود وکیل بگیرم؟

ج: در طواف افاضه و طواف وداع وکالت جایز نیست، ناتوان و عاجز را باید به واسطه حمل او طواف داده شود، پس باید همان طور که در فتوا ذکر گردید شما باید به مکه بیایید، وبالله التوفیق، وصلی الله علی نبینا محمد وآله وصحبه وسلم.

فتاوی‌های کمیته دائمی - مجموعه دوم (10/ 271)

روزهای تشریق و رمی جمرات

پرسش: اگر انسان صبح روز دوم عید رمی جمرات را انجام دهد، و بعد بفهمد که وقت رمی جمرات بعد از ظهر بوده است، چه باید بکند؟

پاسخ: هر کس در روز دوم عید قربان قبل از زوال رمی جمرات نماید، باید بعد از ظهر آن روز دوباره آن را رمی نماید، اگر تا روز سوم یا چهارم ندادند، باید بعد از زوال روز سوم یا چهارم، قبل از رمی جمرات

آن روز که ذکر کرده است، دوباره آن را می کند، و اگر تا بعد از غروب آفتاب روز چهاردهم نداند، بر او دم واجب می گردد، آن را در حرم ذبح نموده و به فقرا غذا دهد.

فتاوی کمیته دائمی - مجموعه اول (11/ 273)

پرسش: معنای این قول الله متعال که می فرماید: «فَمَنْ تَعَجَّلَ فِي يَوْمَيْنِ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ» چیست؟ همراه با توضیح محتوای این آیه. پاسخ: الله متعال می فرماید:

{وَاذْكُرُوا اللَّهَ فِي أَيَّامٍ مَعْدُودَاتٍ فَمَنْ تَعَجَّلَ فِي يَوْمَيْنِ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ وَمَنْ تَأَخَّرَ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ لِمَنِ اتَّقَى}

«وَاذْكُرُوا اللَّهَ فِي أَيَّامٍ مَعْدُودَاتٍ» فَمَنْ تَعَجَّلَ فِي يَوْمَيْنِ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ وَمَنْ تَأَخَّرَ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ لِمَنِ اتَّقَى» الآیه. مقصود از «ایام معدودات» در این آیه ایام تشریق (سه روز پس از عید قربان) است: یازدهم، دوازدهم و سیزدهم ذی الحجه.

اگر حاجی پس از رمی جمرات در روز دوازدهم (پس از ظهر و پیش از غروب آفتاب) از منی خارج شود، «مُتَعَجِّل» محسوب می شود، و اگر حاجی در منی بماند و رمی جمرات روز سیزدهم را نیز انجام دهد، «مُتَأَخِّر» است که عملی بهتر است؛ زیرا مطابق سنت پیامبر اکرم (صلی الله علیه وسلم) می باشد.

فتاوی کمیته دائمی - مجموعه اول (11/ 297)

پرسش: آیا قضای رمی جمرات در صبح روز دوم قبل از زوال جایز است یا بعد از زوال همراه با رمی جمرات روز بعد؟

پاسخ: رمی جمرات در ایام تشریق جز پس از زوال آفتاب صحیح نیست، و در صبح جایز نیست و جبران نمی کند؛ زیرا پیامبر صلی الله

علیه وسلم رمی ننموده مگر بعد از زوال، و فرمود: «خذوا عني مناسککم» .

«از من آداب و رسوم حج خود را بیاموزید». کسی که رمی جمرات را فوت نماید، باید فردای آن روز بعد از زوال آن را رمی نماید، و رمی را از قضای آن شروع کند، سپس بعد از رمی جمرهٔ اخیر برگردد و برای روز دوم جمرات را رمی نماید.

فتاوی‌های کمیته دائمی - مجموعه دوم (10 / 189)

پرسش: در یکی از سالها حج ادا نمودم، و در روز دوم از روی جهل قبل از زوال جمرات را رمی نمودم، آیا بر من چیزی واجب می شود؟ پاسخ: رمی جمرات قبل از زوال روزهای تشریق صحیح نیست؛ زیرا پیامبر صلی الله علیه وسلم جمرات را جز بعد از زوال رمی ننموده است و فرمود: «خذوا عني مناسککم» .

«از من آداب و رسوم حج خود را بیاموزید». بنابراین، شما باید فدیة رمی قبل از زوال را بدهید که آن عبارت از گوسفندی است که به عنوان قربانی کافی بوده ذبح کنید و بین فقرای حرم تقسیم کنید، ولی از آن چیزی نخورید.

فتاوی‌های کمیته دائمی - مجموعه دوم (10 / 293)

س: شخصی بسبب فراموشی از منی با خود سنگریزه حمل نموده بود، به او گفته شد که هر کس از منی سنگریزه می گیرد باید آن را به مکه برگرداند، در این مورد برای ما معلومات بدهید. ج: اگر همراه کسی سنگریزه‌ای از جمرات باقی بماند، برگرداندن آنها لازم نیست، زیرا دلیلی بر آن وجود ندارد.

فتاوی‌های کمیته دائمی - مجموعه دوم (10 / 294)

پرسش: شخصی در حج به یکبارگی با هفت سنگریزه جمره عقبه را رمی نمود.

پاسخ: هر کس یکباره جمره رمی نماید، باید در روزهای اش رمی را تکرار کند؛ زیرا رمی آنها یکی پی دیگر واجب است، اما رمی آنها یکباره به مثابه یک سنگریزه محسوب می شود، اگر رمی جمره را تکرار ننماید، باید برای آن گوسفندی را ذبح نموده و برای فقرای مکه توزیع نماید، اگر توان آن را نداشته ده روز روزه بگیرد، خواه پی هم می گیرد و یا بشکل متفرق.

فتاوی‌های کمیته دائمی - مجموعه دوم (310 / 10)

س: خاله ام سال گذشته به حج رفت، اما هنگام رمی جمرات می گوید: به دلیل ازدحام جمعیت، سنگریزه ها را نمی دید که در حوضچه میافتد و یا خیر، با این که گاهی اوقات هنگام رمی، جمره را مشاهده می کرد، این زن چه باید بکند؟ لطفا ما را راهنمایی کنید.

ج: یکی از شروط صحت رمی این است که سنگریزه ها در حین رمی آن یقین داشته باشد که در حوض افتاده است، و بعد از یقین اگر شک نماید، برای شک اعتبار داده نمی شود و رمی او صحیح است، ولی اگر در هنگام رمی سنگریزه ها یقین نداشته باشد، باید فدیة آن را بپردازد، ذبح گوسفندی برای فقرای مکه، اگر توان آن را نداشته باشد پس باید ده روز روزه بگیرد.

فتاوی‌های کمیته دائمی - مجموعه دوم (310 / 10)

س: بعضی از حجاج که الله هدایت شان کند با هر چه پیدا می کنند، از کفش گرفته تا بوتل های خالی آب و چیزهای دیگر، جمرات

را رمی می کنند، آیا این تصرف رمی آنها را باطل می کند، و یا در برای
جهل شان محاسبه نمی شوند؟

ج: رمی جمرات با کفش و بوتل ها و مانند آن جایز نیست؛ زیرا یک
عمل غیر مشروع می باشد، و با رهنمودهای پیامبر صلی الله علیه وسلم
منافات دارد، و ایشان رمی جمرات را با سنگریزه های کوچکتر از نخود
رمی نموده است، و فرمود: «خذوا عني مناسككم» .

«از من آداب و رسوم حج خود را بیاموزید». آنها به خاطر این کار
شان گناهکارند، و هر کس آنها را ببیند باید آنها را نهی و توصیه کند،
و رمی نمودن آنان با این روش اگر با سنگ های مشروع باشد رمی آنان
را باطل نمی کند.

فتوای کمیته دائمی - مجموعه دوم (10 / 324)

پرسش: حکم کسانی که حج ادا کرده اند و پیش از پایان ایام تشریق
عجله کرده و در روز نخست و دوم، جمرات سه گانه را رمی نموده،
سپس پیش از غروب آفتاب روز دوم مستقیماً به مکه رفته و شب را
در آنجا مانده اند و روز سوم را رمی نکرده اند، آیا بر آنان قربانی واجب
است یا خیر؟

پاسخ: هر کس که در روز دوازدهم ذی الحجه جمرات سه گانه را
رمی کند و قصد تعجیل داشته باشد، باید پیش از غروب خورشید از
منی کوچ کند، و رمی روز سیزدهم بر او واجب نیست، خواه در مکه
اقامت کند یا جای دیگر.

فتوای کمیته دائمی - مجموعه دوم (10 / 335)

طواف وداع

پرسش: من در شهر جده ساکنم و همواره به مکه مکرمه می آیم، آیا پس از حج باید بیدرنگ طواف وداع کنم یا آن را تا هنگام سفر به کشورم به تأخیر اندازم؟ و آیا تأخیر در طواف وداع کفاره ای دارد؟

پاسخ: هرگاه حج ادا نمودی، پیش از طواف وداع به جده سفر مکن، اگر پیش از وداع سفر کردی، بر تو لازم است که فدیة ای را در حرم قربانی کنی و از آن نخوری، بلکه به فقرا بدهی؛ زیرا طواف وداع پس از حج واجب است، بر پایه حدیث ابن عباس رضی الله عنهما: «مردم را فرمان داده اند که آخرین دیدارشان با خانه [کعبه] باشد، مگر برای زن حائض آسان گرفته شده است». بر صحت آن اتفاق شده است. و بر توسل که از خروج به جده پیش از طواف وداع، به درگاه الله توبه کنی.

فتاوی‌های کمیته دائمی - مجموعه اول (11 / 303)

پرسش: آیا جایز است حاجی در ایام منی به طائف برود و بعد از بیست روز برای وداع برگردد؟

پاسخ: کسی که حج خانه الله را انجام داده، جایز نیست سفر کند تا اینکه اعمال حج و مناسک که از آن جمله طواف وداع است را به پایان برساند.

فتاوی‌های کمیته دائمی - مجموعه اول (11 / 307)

پرسش: آیا حائض و نفساء باید طواف وداع انجام دهند؟ و افراد ناتوان و بیمار چگونه؟

پاسخ: بر حائض و نفساء طواف وداع واجب نیست. اما افراد ناتوان را می توان بر دوش حمل کرد و طواف داد، و همینطور بیمار؛ به دلیل گفتار پیامبر صلی الله علیه وسلم: «هیچکس از شما نباید

کوچ کند مگر اینکه آخرین دیدارش با خانه (کعبه) باشد». و به استناد حدیث صحیح از ابن عباس رضی الله عنهما که گفت: «مردم دستور داده شدند که آخرین عهدشان با خانه (کعبه) باشد، اما در مورد زن حائض تخفیف داده شد». در حدیث دیگری نیز آمده که نفساء مانند حائض است و بر او وداع واجب نیست.

فتاوی‌های کمیته دائمی - مجموعه اول (307 / 11)

پرسش: در حین طواف وداع بیمار شدم و نتوانستم ادامه دهم، اما همراهانم طواف شان را کامل کردند، پس از پایان با یکی از آنها بازگشتم تا بقیه طوافم را انجام دهم، اما یک شوط را فراموش کردم و پس از بازگشت به وطن متوجه شدم. آیا کفاره یا چیزی بر من واجب است؟

پاسخ: اگر مطمئن هستید شوطی از طواف وداع را ترک کرده اید، بر شما کفاره ذبح یک گوسفند در مکه (که قربانی قابل قبول باشد) و توزیع آن بین فقرای حرم واجب است، اگر نتوانستید ده روز روزه بگیرید.

فتاوی‌های کمیته دائمی - مجموعه دوم (126 / 10)

پرسش: من حج کردم و در روز دوم تشریق پس از عصر طواف وداع انجام دادم، اما شب را در مکه ماندم و تا صبح روز بعد به طائف نرفتم. آیا طواف وداع من و خانواده ام کافی است یا باید کفاره دهیم یا طواف را تکرار کنیم؟ الله شما را پاداش دهد.

پاسخ: اگر کسی پس از طواف وداع حج، مدت کوتاهی در مکه بماند، نیاز به تکرار طواف نیست، اما اگر اقامت طولانی شود، تکرار طواف واجب است، چون شما پس از عصر طواف کردید و تا صبح

روز بعد سفر نکردید و بدون تکرار طواف سفر کردید، بر هر یک از شما ذبح یک گوسفند (قربانی) در مکه و توزیع بین فقرای حرم واجب است، اما اگر همراه شما زن حائض یا نفساء باشد، بر او طواف وداع واجب نیست.

فتاوی‌های کمیته دائمی - مجموعه دوم (337 / 10)

س: همسر من سال گذشته حج تمتع انجام داد، و همه مناسک جز طواف وداع را به جا آورد، زیرا عادت ماهانه اش آغاز شد، بنابراین طواف وداع را انجام نداد، پدرم او را به مسجد الحرام برد و او کعبه را مشاهده کرد، حکم این کار چیست؟ الله شما اجر بدهد.

ج: طواف وداع از حائض ساقط است و بر همسر شما چیزی واجب نیست؛ همانطور که ابن عباس رضی الله عنهما گفت: «مردم مأمور شدند آخرین عهدشان با خانه (کعبه) باشد، اما از زن حائض تخفیف داده شد». و عائشه رضی الله عنها گفت: «صفیه بنت حبی پس از انجام طواف افاضه حایضه شد، و این امر را برای رسول الله صلی الله علیه وسلم گفتم، ایشان فرمودند: آیا او ما را باز میدارد؟ گفتم: او طواف افاضه و طواف خانه را انجام داده و پس از آن حیض شده است، فرمود: پس باید برود (کوچ کند)».

فتاوی کمیته دائمی - مجموعه دوم (342 / 10)

پرسش: اگر کسی بدون احرام عمره یا حج، وارد مکه شود و قصد خروج از آن را داشته باشد، آیا وداع بر او واجب است؟ و آیا بر معتمری که یک یا دو روز در مکه اقامت کرده، وداع لازم است؟ آیا طوافی به نام طواف وداع از پیامبر اکرم صلی الله علیه وسلم نقل شده است، یا هر طواف اگر بلا فاصله پس از آن از مکه خارج شود، به

عنوان وداع کافی است؟ ما را راهنمایی فرمایید تا پاداش یابید و الله متعال بهشت را از شما دریغ نکند، آمین.

پاسخ: طواف وداع تنها بر حاجی واجب است که پس از انجام حج قصد سفر از مکه را داشته باشد؛ به استناد حدیث ابن عباس رضی الله عنهما که فرمود: «مردم دستور داده شدند که آخرین عمل شان در مکه دیدار بیت الله باشد، ولی از زن حائض تخفیف داده شد.» (متفق علیه). حکم زن نفسا نیز همان است. اما غیر حاجی به نظر صحیح وداع بر او واجب نیست؛ زیرا پیامبر صلی الله علیه وسلم معتمرین را به آن دستور ندادند. طواف وداع برای حج باید با نیت انجام شود، چرا که عبادتی عملی است، و پیامبر صلی الله علیه وسلم فرمودند: «إِنَّمَا الْأَعْمَالُ بِالنِّيَّاتِ، وَإِنَّمَا لِكُلِّ امْرِئٍ مَا نَوَى.»

"کلیه ی اعمال بستگی به نیت دارد، و برای هر فردی آنچه که نیت کرده حاصل می گردد. والله أعلم.

فتاوی‌های کمیته دائمی - مجموعه دوم (10/ 344)

پرسش: آیا خرید مایحتاج پس از طواف وداع جایز است؟ و اگر کسی پس از طواف چیزی بخرد آیا اشکالی دارد؟

پاسخ: واجب است طواف وداع آخرین عملی باشد که حاجی در مناسک حج انجام می دهد، و پس از آن از مکه خارج شود. اما اگر مدت کوتاهی برای انتظار همراهان، حمل وسایل یا خرید ضروریات بماند اشکالی ندارد.

فتاوی‌های کمیته دائمی - مجموعه دوم (10/ 345)

پرسش: مردی از حاجیها در روز دوازدهم طواف وداع انجام داد، سپس به منی رفت و جمرات را رمی کرد. آیا طواف او صحیح است؟ و بر این شخص که اهل جده است چه واجب می شود؟

پاسخ: اگر کسی پیش از رمی جمرات طواف وداع کند، طوافش کافی نیست؛ زیرا طواف وداع باید آخرین عمل حج باشد، اما این که پیش از اعاده طواف وداع پس از رمی سفر نموده باید فدیة ای (قربانی) در مکه ذبح کند و میان فقرای حرم تقسیم نماید، و خود از آن نخورد، تنها حیوانی که برای قربانی عید کفایت می کند جایز است. اگر ناتوان بود ده روز روزه بگیرد.

فتاوی‌های کمیته دائمی - مجموعه دوم (10/ 345)

پرسش: آیا در باره ویژگی های متعدد آب زمزم حدیث صحیح وجود دارد؟

پاسخ: آب زمزم با شرف ترین آب روی زمین است، صحیح ترین روایت در فضیلت آن حدیث در صحیح مسلم است که پیامبر صلی الله علیه وسلم درباره زمزم فرمودند: «إِنَّهَا مَبَارَكَةٌ وَإِنَّهَا طَعَامٌ طَعْمٌ»

«آن آبی پربرکت است و غذایی سیرکننده». ابو داود با سند صحیح اضافه کرده: «وَشَفَاءٌ سَقَمٌ» ،

«و شفا‌ی بیماریها است». همچنین از پیامبر صلی الله علیه وسلم نقل شده است که: «مَاءُ زَمْزَمٍ لِّمَا شَرِبَ لَهُ» .

«آب زمزم برای هر نیتی که نوشیده شود مفید است.» روایت احمد و ابن ماجه و دیگران.

فتاوی‌های کمیته دائمی - مجموعه دوم (10/ 168)

فتواها پیرامون زیارت مدینه نبوی

پرسش: اگر قصد عمره در رمضان و زیارت مدینه منوره را نمایم، چه توصیه ای برای من دارید؟

پاسخ: سفر به قصد زیارت مسجد النبی صلی الله علیه وسلم جایز است، نه برای زیارت قبر پیامبر یا دیگر قبور؛ زیرا پیامبر صلی الله علیه وسلم فرمودند: «لا تشد الرجال إلا إلى ثلاثة مساجد: المسجد الحرام، ومسجدي هذا، والمسجد الأقصى»، «سفر تنها به سوی سه مسجد رواست: مسجد الحرام، مسجد من و مسجد الأقصى». اما هنگام حضور در مسجد النبی، سلام بر پیامبر و یارانش ابوبکر و عمر رضی الله عنهما مشروع می باشد، همچنین زیارت قبرستان بقیع و شهدا و دعا و ترحم برای ایشان، یاد مرگ و ادای نماز در مسجد قبا (به استناد احادیث) پسندیده است.

فتوهای کمیته دائمی - مجموعه اول (78 / 11)

پرسش: آیا بر حاجیها (مردان و زنان) واجب است قبر پیامبر صلی الله علیه وسلم و بقیع و احد و قبا را زیارت کنند یا فقط مردان؟

پاسخ: زیارت قبر پیامبر صلی الله علیه وسلم یا بقیع بر حجاج (زن یا مرد) واجب نیست، سفر و بار بستن برای زیارت قبور به طور کلی حرام است، و برای زنان - حتی بدون سفر و بار بستن - ممنوع است؛ چرا که پیامبر صلی الله علیه وسلم فرمودند: (لا تشد الرجال إلا إلى ثلاثة مساجد: مسجدي هذا، والمسجد الحرام، والمسجد الأقصى).

بار سفر بسته نمی شود مگر به سوی سه مسجد: این مسجد من، مسجد الحرام و مسجد الاقصی. متفق علیه، چون او صلی الله علیه وسلم زنان را که به زیارت قبور می روند لعنت کرده است. برای زنان

کافی است در مسجد النبی نماز بخوانند و بر پیامبر صلی الله علیه وسلم درود فراوان بفرستند.

فتوای کمیته دائمی - مجموعه اول (362 / 11)

پرسش: برادرم حجاج و معتمرین را به مکان ها و مزارها و بعضی مکان های غیرشرعی در مدینه می برد، و در قبال آن پول می گیرد، آیا این کار او شرعا جایز است؟

پاسخ: این عمل - که برادران حجاج را در مدینه به مکان های غیر مجاز میبرد - حرام است و درآمدش از راه حرام به دست می آید، او را به ترک این کار نصیحت کنید.

فتوای کمیته دائمی - مجموعه دوم (390 / 10)

بگونه خلاصه

فهرست

- 2 فتوهای حج و عمره و زیارت
- 2 فتوهای که عمره کننده گان به آن بیشتر نیاز دارند
- 2 نخست: فتوهای عمومی